

Választás előtt...

Bemutakoznak az Északi Egyházkerület püspökjelöltjei

► 6–7. oldal

„Legnemesebb protestáns hagyományaink egyike az a lutheri gondolat, hogy a mindennapi munka mindenkinek a maga személyes hitvallása.”

► Pröhle Gergelynek a protestáns kulturális esten elhangzott ünnepi beszéde – 8. oldal

Az első ciklus tanulságai ► 3. oldal
Gyülekezeti támogatások – gyülekezeteknek ► 4. oldal
Evangelikus házashétvége ► 4. oldal
Premier az Evangélium Színházban ► 5. oldal
Egy első (ju)balozó feljegyzései ► 9. oldal
Besztercebánya, a hétszázötven éves város ► 10. oldal

Lapzártánk után...

Tiszteletbeli doktori címet adományozott az Evangelikus Hittudományi Egyetem Egyetemi Tanácsa, illetve Doktori és Habilitációs Tanácsa Keveházi László nyugalmazott evangélikus lelkésznek, teológiai előadónak és dr. Bócskai Gusztávnak, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspökének, a Magyarországi Református Egyház Zsinata lelkészi elnökének.

A tiszteletbeli doktori cím átadására, illetőleg a díszdoktoravatásra a magyar tudomány napján került sor november 8-án, kedden délelőtt teológiai dísztermében. A lapzártánkkal egy időben zajló eseményről az *Evangelikus Élet* következő számában tudósítunk.

LVSZ-vezetők audiencián

► **XVI. Benedek pápánál tett látogatást november 7-én a Lutheránus Világszövetség elnöke, Mark S. Hanson püspök és dr. Ishmael Noko főtítkárr.** Ez a magánaudiencia volt az első olyan alkalom, amikor Róma új püspöke LVSZ-küldöttséget fogadott. A kihallgatásra a Keresztény Egység Pápai Tanácsának és a szövetségnek az éves találkozója kínált alkalmat. A világszövetség elnökét és főtítkárárt elkísérte a Vatikánba prof. dr. Joachim Track, az LVSZ végrehajtó bizottságának tagja, illetve Karin Achtelstetter, az LVSZ főtítkárhelyettese, aki egyúttal a kommunikációs szolgálatért felelős iroda igazgatónöje is. A delegáció tagja volt továbbá dr. Theodor Dieter lelkész a strasbourgi Ökumenikus Intézet képviselőjében, valamint Frank Imhoff, a kommunikációs osztály és Sven Oppegaard, az ökumenikus ügyek osztályának lelkész munkatársa.

A XVI. Benedek pápánál tett látogatáson az LVSZ elnöke kifejezte abbéli örömét, hogy 1999-ben aláírhatták a megazuláról szóló közös evangélikus-katolikus nyilatkozatot. Hanson említést tett a közös nyilatkozat nyomán elindult számos pozitív folyamatról, és a dialógus kapcsán felhívta a figyelmet a közös bizottság tízéves munkáját lezáró dokumentumra, amely az egyház apostoliságának kérdésével foglalkozik.

Utalva arra, hogy 2005 a római katolikus egyházban az eukharisztia éve, az LVSZ elnöke hangsúlyozta; habár a két felekezetben az úrvacsora ünneplésekor különböző szavakat használnak, de mindkét egyház tagjai hisznek abban, hogy Jézus Krisztus a kenyérben és a borban valóságosan jelen van.

XVI. Benedek pápa kiemelte, hogy pápasága egyik legfontosabb feladatának tartja a keresztény egyház egységének szolgálatát. „Az evangélikusok világszövetsége szívesen várja, hogy lépéseket tegyen ennek az ökumenikus szellemnek a jegyében” – mondta Ishmael Noko LVSZ-főtítkárr.

■ G. Zs.

FOTO: BARCZA JÁNOS

Püspökök az államfőnél

Dr. Bócskai Gusztáv református és D. Szezik Imre evangélikus püspököt fogadta november 4-én hivatalában – a budavári Sándor-palotában – dr. Solyom László, a Magyar Köztársaság államfője. A két protestáns felekezet elnök-püspökének kérésére létrejött találkozóról az egyházi vezetők az alábbi közleményt juttatták el a szerkesztőségekhez.

Dr. Bócskai Gusztáv püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkészi elnöke és dr. Szezik Imre, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke dr. Solyom Lászlótól, a Magyar Köztársaság elnökétől kért találkozón a 2005. évi zárszámadási törvény körül kialakult nézeteltérések rendezésének elősegítését kérte, ugyanis a kormány-előterjesztésben szereplő összeg messze elmarad a törvény által meghatározott mértéktől.

Az egyházak vezetői arra is felkérték a köztársasági elnököt, hogy mindazon területeken segítse elő az állam és az egyházak közötti intézményes párbeszédet, ahol azok közös feladatokat látnak el.

Az elnök-püspökök tolmácsolták továbbá az Európai Protestáns Egyházak Közössége (Leuenbergi Konkordia) 2006. szeptember 12–18. között Magyarországon tartandó nagygyűlésének főelőadói felkérését dr. Solyom László köztársasági elnök részére.

A protestáns egyházak elnök-püspökei örömmel fogadták, hogy a köztársasági elnök részéről nyitottságot és segítőkészséget tapasztaltak.

Budapest, 2005. november 4.

DR. BÖCSKEI GUSZTÁV püspök,
az MRE Zsinatának lelkészi elnöke

D. SZEZIK IMRE elnök-püspök,
Magyarországi Evangélikus Egyház

Evangelikusok a „más vallású völgy” kapujában

► **Somogyvamos neve sokak számára minden bizonnyal a Krisna-völgy miatt ismerős. Azt viszont már kevesebben tudják, hogy ennek kapuja előtt magasodik az evangélikus templom, az itt élő gyülekezet lelki hajléka, amelyet – renoválás után – három évvel ezelőtt szenteltek újra. Ez év november első vasárnapján a megújult lelkészlakás felszentelésére is sor kerülhetett.**

Aradi György, a somogyvamosi gyülekezet – jelenleg Balatonbogláron lakó – lelkésze családjával együtt 1997 és 2000 között ezen a parókian élt. A sok évtizeden át lelkipásztorok lakóhelyeül szolgáló épület évekig volt segédlelkészek, kántorok, hitoktatók lakóhelye. Az időközben lakhatatlanná vált ház esetében elkerülhetlenné vált a felújítás. A gyülekezet egykori iskolájáért kapott egy-szeri kárpótlás segített megtenni az első lépéseket a megújulás felé vezető úton.

„Schisler Imre gondnok és Smidélus Zoltán akkori esperes lelkesedése és kitartása nélkül nem juthattunk volna el eddig a napig” – mondta Aradi György az ünnepi közgyűlésen.

A Belügyminisztérium által kiírt, Lakhatást szolgáló egyházi ingatlanok felújítása, korszerűsítése elnevezésű pályázaton 1 millió 355 ezer forintot nyert a somogyvamosi gyülekezet; az összeget az országos egyház 1 millió 400 ezer forint önrésszel egészítette ki. Ehhez járult hozzá a Somogy-Zalai Evangélikus Egyházmegye 1 millió 600 ezer forintos támogatása, melynek segítségével elkészülhetett a teljes beruházás.

Az épületen hő- és vízszigetelést végeztek új aljzatok és burkolatok alkalmazásával. Ezenkívül renovált kerítés, garázs, az újjávarázsolt pinckürtőhöz vezető járda, illetve rendezett udvar jelzi, hogy a régi hajlék új lakó fogadására kész. Ráadásul az önkormányzat erre a napra időzítette a templom díszkivilágításának az átadását és a régi evangélikus temető rendbetételének a befeje-

zését is, amely immár méltó állapotban várja a szeretteik sírjához látogatókat.

Az ünnepi istentiszteleten – amelyen egy kisgyermeket is megkereszteltek – Iltész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke 2Kor 6,2 alapján hirdette Isten igéjét. Ebben hang-

A SZERZŐ FELVÉTELE

THM

Megvalloim őszintén, hónapokig azt sem tudtam, mit jelent. Bizzar, de túl a harmincon az elagott maradiak táborába sodródtam volna? Nem hoz lábba az sem, hogy videózni tudjak a telefonommal, vagy hogy a hallgatókat élőszó helyett az interneten vizsgálgtassam... Csak néztem a szencziós hírt a plakátokon: alacsony százaléku THM-mel ragyogó hitelekhez juthatnék. Igaz ugyan, hogy a mellékelt számok szerint öt év alatt 60%-kal többet kellene törlesztenem, mint amit felvettem, de az egy évre számolt THM számai erről legtöbbször mit sem tudnak, maradnak makacsul kihívóan alacsonyabbak.

Először naivan arra gondoltam, hogy akkor inkább THM-et kellene felvenniük a rászorulóknak, nem uszorakölcsönt. Aztán egyszer végre sikerült megfajteni a betűjelevényt: teljes hiteldíjmutató – bár azóta sem jöttem rá, hogyan is lehetne ki-plakátolni a lényegét becsületes magyar nyelven. Így aztán jobb híján kiraktam belőle azt, amit nekem jelent: terjedő hitel-felvételi mánia.

Közeledik a karácsony – harsogja már minden áruházlánc katalógusa és kinalata. Bizony, itt a nagy várakozások ideje, elkezdődött az üzleti világ adventje. Talán jobb is, mint az egyházé, hiszen közel háromszor annyi ideig tart, és persze „lelkizés nélkül”, pénzért is meg lehet venni, mint például a szenteste fenyő-vagy fahéjillatát árasztó krémszappant. Igaz ugyan, hogy tavaly decemberben megvonták a Vegyünk magunknak ünnepet! játékhöz szükséges tizenharmadik havi zsebpénzt (és átcsoportosították a modern magyar Capitály játékbá), de így legalább megszülethetett karácsonykor – sokak életét megváltoztatva – a THM.

Terjedő hitelfelvételi mánia – ezt mutatják a mai magyar statisztikák. Nemcsak a magyar állam él meg nem keresett pénzből, de egyre nő azoknak a száma is, akik adósságból tartják fenn magukat és családjukat. Magyarországon csupán a lakosság 32%-ának vannak megtakarításai, a hitelezők lehetőségei tehát végtelenek, hiszen a hitelt felvevők a legjobb esetben is csak egy következő hitelből, másfélszerezes törlesztésben tudják majd visszafizetni számukra a tartozásukat... Beláthatatlan, hány ember, hány család juthat koldusbotra, amikor a hitelcsapdából már nincs menekvés. Milyen igaz ma is Mefisztó rondója Gounod operájából: „Áll a hajsza, áll a bál a pénz körül, a pénz körül, járja koldus és király, a sá-tán, a sá-tán örül!”

Éppen ezért még időben kell gondolkodnunk arról, hogy minek és kinek van hitele valójában. Hiszen értékálló fedezet nélkül nincs fenntartható hitelképesség – sem az anyagiak terén, sem a közéletben, sem emberi kérdésekben. Amikor a társadalom nagy része megkísérletik egy fedezet nélküli élet álmoképével, vajon az egyházban megálljuk-e a hitelesség próbáját? S vajon van-e még bátorság, elkötelezettség, hit, hogy a fedezet nélküli ételle szemben Krisztust hirdessük, éljük és imádjuk, aki megszabadított – „nem arannyal, sem ezüstrrel” – nem hitelből, THM-mel, „hanem szent és drága vérével, ártatlan szenvedésével és halálával”? (Luther) Bennünk van-e az esély, hogy az idei advent és karácsony erről az értékálló életéről szóljon majd sokak, sokunk számára?

■ DR. KORÁNYI ANDRÁS

SEMPER REFORMANDA

„Az ember akkor érzi leginkább, hogy Isten keze felette van, amikor átgondolja élete eltöltött esztendeit.”

► Luther Márton: Tizennégy vigasztaló kép megfáradtaknak és megerhelteknek (Virág Jenő fordítása)

É L Ő V Í Z

Áramszünet

Kain és Ábel története kapcsán tisztáz-nunk kellett hittanórán, hogy mivel is fog-lalkozik pontosan a földműves és a pász-tor, hiszen a fővárosi kisdíjakok számára ez korántsem olyan egyértelmű. Sikerült viszonylag gyorsan behatárolni e fogal-makat, de persze a „paraszt” szó elhangzá-sa azonnal elindította az egyik örökmoz-gó fiú fantáziáját. Engem is meglepett azonban egy másik fiúcska – felnőtteket is megszégyenítő – bölcs megszólalása, mellyel rendreutasította gúnyolódó társát. „Ne ne vess, mert ők sokkal okosabbak ná-lunk!” Kérdőn néztünk rá, mire így foly-tatta: „Olvastam egy könyvben, hogy a pa-rasztnak milyen sok mindenhez értenek, és még a háborúk idején is volt ennivalójuk. Tudják ugyanis azt, mit kell csinálni ah-hoz, hogy teremjen valami, és akkor is tudnak gondoskodni magukról, ha nem mehetnek el a szupermarketbe! Szerin-tem mi itt éhen halnánk, ha nem lenne a közelben egy bolt!”

Tízéves hittanosom e szavai jutottak eszembe azon a hétfő délelőttön, amikor áramszünet miatt megállt az élet a kerü-ltben. Az még nem „rázott” meg, hogy néhány órán keresztül nem volt villany, nem lehetett vizet engedni vagy használ-ni az irodai vezetékes telefont, de a számí-tógép hiánya már sokkal bosszantóbb volt. A rádióműsor készítése bizony ha-táridős feladat, és a felvett hanganyaghoz áramszünet idején nem lehet hozzáférni. Az éjjel megírt tudósítást sem tudom gép híján e-mailben elküldeni a szerkesztő-ségbe, bár reményre ad okot az áramszol-gáltató ígérete, hogy még éppen lapzártá előtt visszatér az áram az otthonokba.

Persze a városi ember öntudatával mér-gelődtem, s e duzzogás aztán végképp al-kalmatlanná tett egyéb szellemi tevékeny-ség folytatására. Jobb híján végül úgy dön-töttem, hogy „kisöprögetem a mérget”, s így legalább tisztaság fogadja majd az ut-cáról betérőt. Közben azonban váratlanul felidéződtek gyerekkori emlékeim.

Vidéken élő nagyszüleim nem szoktak kétségbeesni egy-egy áramszünet esetén. Nappal sokszor észre sem vették, hiszen a szőlőtőke vagy a kerti virág nem jelezte az áramkimaradást, este viszont a petró-leumlámpa vagy a kandallóban lobogó tűz fénye kifejezetten meghitt légkört terem-tett. Ilyenkor különösen is jó volt hallgatni a régi történeteket olyan embe-rekről, akik küzdelmes életük során megtanulták becsülni a földet, amely mindig megadta a megélhetéshez szük-séges betevőt a hozzáértő földművesnek. Az ilyen „mesés” áramszünetek során sokszor nem is vettem észre, hogy mi-lyen gyorsan repült az idő!

■ HULEJ ENIKŐ

HIRDETÉS

Konferencia a rákos
gyermekek
lelkigondozásáért

A konferencia időpontja: november 16., szerda. Helyszíne: Evangélikus Hittudományi Egyetem (Budapest XIV., Rózsavölgyi köz 3.).

PROGRAM

14.00: Megnyitó
A *hátér*
14.10: A beteg, a család és a segítő kíséré-se – Békési Andrea orvos, pszicho-terapeuta (Bethesda Gyermek-kórház)
14.40: A gyermek halála – Gecse Attila kórházlelkész, szupervizor (hos-pice-kiképző)
15.10: Szünet
A *segítés formája*
15.30: *Hegeđűs Katalin*, a Magyar Hos-pice-Palliatív Egyesület elnöke
16.00: *Donáth László*, az Aranyág Alapítvány elnöke
16.30: *Balogh István*, a Gyermekrák Alapítvány elnöke
17.00: Szünet
17.30: Kórházlelkészek beszámolója.
Mit tudunk tenni?
18.30: Zárás, vacsora

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN UTOLSÓ ELŐTTI VASÁRNPAP – Ézs 61,10–11

„Lesz ünnepe Isten népének...”

A VASÁRNPAP IGÉJE

jött, hogy világosságot, jogot, igazságot, életet és üdvösséget hozzon a világnak. Vajon nem teszi a világ most is ugyan-azt, amit a názáretiek tettek? Kiűzték a városból; nekik az ács fia ne prédikáljon! Pedig a boldog jövendőt hirdető próféci-át csak ő tudja beteljesíteni!

A próféta – elődeit követve – hangsú-lyozza, hogy a nép akkor lesz boldog, ha hallgat az Úrra, és az ő útjain jár. Akkor majd azt tapasztalják, hogy ahol vetnek, ott arathatnak is, ahol szépen dolgoznak, ott mindenben Isten áldása van. Egész éle-tükben érezni fogják, hogy van pártfogó-juk, van szószólójuk, van segítőjük és or-vosuk. Hogy így legyen, csak az Urat kel-lene imádniuk és szeretniük teljes szí-vükből, teljes lelkükből, és felebarátaikat is úgy kellene szeretniük, mint saját ma-gukat. A nép azonban kiábrándult és csüggedt maradt, és az Úrban sem bízott.

A mai kor embere vajon örömhírként hallgatja-e az evangéliumot, hogy Krisz-tus megváltott bennünket, és nem örök kárhozát a részünk, hanem örök élet!? Tudunk-e előre örülni annak, ami Isten

országában vár a Krisztusban hívőkre? Tudjuk-e örömmel énekelni a valóban reménységet és örömet sugárzó éneke-ket? – A múltkor egy nyugdíjasoknak rendezett ünnepségen a pécsi ifjúság énekelt. Tele voltak örömmel és lelkesé-déssel, érezni lehetett a szolgálatukból, hogy komolyan gondolják, amiről éne-kelnek. Jézus szeretetét átélve ők maguk is szeretetet sugároztak.

Isten ígérete a boldog jövőről éppúgy szól a mai kor emberének, mint annak idején az elcsüggedt Izraelnek. Mi már sokkal könnyebb helyzetben vagyunk: a világ Megváltója, Jézus Krisztus már eljött, és azért halt meg, azért támadt fel, hogy Is-ten országába vezesse a benne hívőket. Nem jó cselekedeteinken múlik a jövőnk, hanem már biztosítva van Jézus Krisztus által. Az úrvacsora vételekor már most át-élhetjük Isten eljövendő országának örö-mét. Megtapasztalhatjuk a bűnbocsánat és az új élet valóságát is, mégis sokszor megmarad a szomorúságunk, a levertsé-günk. Pedig Jézus valóban megszabadít a bűntől, és amit ígér, az öröme ad okot.

Trito-Ézsaiás a menyegző képével írja le a jövőt, amelyet az Úr övéinek készí-tett. Isten azt akarja, hogy olyan szoros kapcsolatban legyünk vele, mint a meny-asszony vőlegényével, és ne keressünk más üdvözítőt, mert más nem létezik.

A mennyek országáról Jézus is több

példázatban úgy beszélt, mint királyi me-nyegzőről. Isten azt akarja, hogy a meghí-vottak mind elmenjenek, vegyék fel a me-nyegzői ruhát, és részesüljenek a végtelen nagy örömben. Aki viszont nem veszi ezt komolyan, az a külső sötétségre kerül.

A mai vasárnap igéi az ítéletre való fel-készülést is sürgetik, mert a számadást nem kerülhetjük el. Úgy kell szeretnünk és segítenünk embertársainkat, mintha Jézust látnánk bennük. De a figyelmezte-téssel együtt bátorító ígéret is hangzik: aki az Úrban bízik, azt ő vezeti, segíti és megtartja a keskeny úton, amely az üd-vösségre visz. Jézus nem hagyja elveszni övét, mert szereti egyházát, és nemcsak életét adta érte, hanem úgy ragaszkodik hozzá, mint ahogyan a vőlegény ragasz-kodik menyasszonyához (vö. Ef 5,22–25). *A Jelenések könyve* pedig így csillantja fel Is-ten eljövendő országának örömet: „Örül-jünk és ujjongjunk, és dicsőítsük őt, mert eljött a Bárány menyegzője, felkészült menyasszonya, és megadatot nekí, hogy felöltözzék fényes, tiszta gyolcsba.” (Jel 19,7–8)

■ KOSKAI ERZSÉBET

Imádkozunk! Hálát adunk neked, mennyei Atyánk, hogy országodba hívsz minket. Adj olyan hitet, hogy az örök élet elnyerése mindig célként álljon előttünk. Segíts, hogy téged min-dig megtaláljunk. Ámen.

Oratio æcumenica

Lelkés: Istenünk, aki egyszülött Fiadat adtad nekünk, hogy benne üdvösségünk és örök életünk legyen, add, hogy az ő ígéretében bízva a meghallgatás reménységé-vel könyörögjünk hozzád!

Lektor: Könyörgünk, hogy ígédet mindenkor figyel-mesen hallgassuk, és kegyelmedet soha meg ne vessük, hogy ne érjen készületlenül bennünket az a nap, ame-lyen számot kell adnunk életünkéről. Jézus Krisztusért kérünk...

Gyülekezet: Urunk, hallgass meg minket!

Lektor: Könyörgünk, hogy szent nevedet mindenkor tiszteljük, hatalmadat pedig féljük és csodáljuk. Óvj meg attól, hogy megbotránkozzunk ítéleteiden: hiszen te népeket választasz terveid végrehajtására, majd el is veted őket; kifürkészhetetlen akaratodból néha fölma-gasztalsz, máskor pedig megalázol embereket, és mi nem értjük, hogy döntéseidben miként érvényesül igazságod. Segíts, hogy ne elszámoltatni akarjunk, ha-

nem gyermeki bizalommal boruljunk le nagyságod előtt! Jézus Krisztusért kérünk...

Gyülekezet: Urunk, hallgass meg minket!

Lektor: Könyörgünk, légy velünk, Urunk, és segíts minket, miként egykor atyáinkat is megsegítetted! Tisztíts meg szívünket, és tégy minket a te szent né-peddé, hogy egyedül téged szolgáljunk, hűséges tanúid legyünk, és minden körülmények között bátran valljuk meg hitünket! Jézus Krisztusért kérünk...

Gyülekezet: Urunk, hallgass meg minket!

Lektor: Könyörgünk, szereteted győzze le bennünk mindazt, ami ellened lázad. Szeretnénk hinni benned: légy segítségünkre hitetlenségünkben! Keltsd életre gyenge és halófélben lévő egyházadat! Oltalmazd és tartsd meg minden küzdelmében, hogy a gonosz erőt ne vegyen rajta! Jézus Krisztusért kérünk...

Gyülekezet: Urunk, hallgass meg minket!

Lektor: Könyörgünk minden szenvedő embertársun-

VISSZASZÁMLÁLÁS 2.

► A visszaszámlálás már a végéhez kö-zeleg. Egy hete azt gyűjtöttük cso-korba, hogy mi mindent örökölt és őrzött meg az *Agendából* az *Evangéli-kus istentisztelet* – *Liturgikus könyv*. Mai együtt gondolkodásunk feladata, hogy végignézzük mindazt, ami új.

Az *Evangélikus istentisztelet* – *Liturgikus könyv* az egyház egyik fontos vonását viseli ma-gán: megőrzi a kincset, és megújulva mondja el aktuális hitvallását. Lelkészek-nek, kántoroknak, gyülekezeti tagoknak ezt érdemes figyelembe venniük. Együtt a régi és az új. Régi abban az értelemben, hogy a most megjelenő kötet anyagának egy része megtalálható az eddig használt *Agendában* is, és régi úgy is, hogy találko-zhatunk majd az ősi reformátori vagy egyetemes keresztény tradíció olyan sze-vegeivel, formáival, amelyeket egy ideje nem használ a magyar evangélikusság. Új úgy, hogy most íródott vagy eddig nem ismert anyagot is fellelhetünk majd ben-ne, és úgy is, hogy a világ kereszténysége régóta, talán évezredek óta használja, de számunkra újnak hat.

Mi az új? – ez mai témánk. Az új a szo-katlansága miatt először zavaró lehet. Ezt tapasztaljuk az élet minden területén. Mégis arra kérjük testvéreinket, hogy nyitott szívvel vizsgálják meg azt, hogy mi az új tartalma, s csak akkor mondja-nak felette ítéletet. A vizsgálat mércéje pedig egyértelmű: megfelel-e az „új Agenda” a Szentírás igéjének és gondol-

kodásmódjának? Reformáció ünnepé-nek a közelében ezt az alapelvet foko-zottan is hangsúlyozzuk: *sola scriptura* – egyedül a Szentírás mindennek a mérté-ke. Az új friss, és ezért örömteli is lehet. Valami új, valami változatosság, valami érdekesség a megszokott dolgaink közé-pette. Az újdonság varázsszával hathat, ha mi magunk is készek vagyunk befogad-ni, és képesek vagyunk megújulásra.

A tanuló, a tanítvány gyakorolja a ré-git, és tanulja az újat. Krisztus tanítványaiként mi is így viszonyulhatunk az új istentiszteleti rendtartásunkhoz. Gyako-roljuk, elmélyítjük a régit, és megismer-jük, megtanuljuk, *elsajátítjuk* az újat.

Mi az új? Az első és legszembetűnőbb újdonság az, hogy minden istentiszteleti forma egyforma felépítésű: az egyszerű rend, az énekesvers forma és a liturgikus rend, illetve az egyéb istentiszteleti alkalmak formái. Ha megtanuljuk, ha a ma-gunkévá tesszük, minden istentiszteleten otthon érezhetjük magunkat. Lehet, hogy az adott nap formája egyszerűsödik, más-kor gazdagabb lesz; lehet, hogy korálök-kal, gregoriánnal vagy ifjúsági énekekkel hangzik a szent zene; lehet, hogy a csönd kap több szerepet, vagy éppen a több szó és hang, de a felépítésben érezhetjük az állandóságot, az otthonosságot.

Mi az új? Az, hogy az istentisztelet első

felében találjuk a bűnbánat (gyónás) litur-giáját, elválasztva az úrvacsora liturgiájá-tól. A kettő nem válik függetlenné egy-mástól, de a közvetlen egymásutániség megszűnik. A bűnbánati rész is többféle variációt kínál a legegyszerűbb imádságtól a különböző gyónási olvasmányokon át a megszokott öt kérdésig. Bármilyen formában valósuljon is meg, az úrvacso-rát nem csak a bűnbánat uralja, az úrva-csorai liturgiát pedig jobban áthathatja a hálaadás, a Krisztussal való találkozás örö-me, az Úr közelségének meghitt élménye.

Mi az új? Az, hogy az igehirdetés után hangzik majd fel a hitvallás. A tudatos döntés háttérében az áll, hogy a hitvallás (akár az Apostoli vagy a Niceai hitvallás mondott formája, akár énekeskönyvünk valamely hitvallási éneke) sok funkciója mellett válasz az ígére. A felolvasott és az élő (meghirdetett) ígére így válaszolunk.

Mi az új? Az, hogy a gyülekezetnek le-hetősége van arra, hogy aktívabban be-kapcsolódjon akár a felolvasói szolgálta-ba, akár a közös imádságba, akár az egyes – mindig igéket tartalmazó – párbeszé-dekbe. Jó példa ez utóbbira az az ige, amely széles körben elterjedt, a szószéki textusfelolvasás után hangzik el. Jó né-hány lelkes szájából hallottam: „Urunk, szentelj meg minket igédde, a te igéd igazság.” A (régi-) új responzórius for-

LITURGIKUS SAROK

ma: a mondat második felét a gyülekezet *mondhatja* megerősítésként, bizonyágté-lkelként, hitvallásként: „A te igéd igazság!”

Mi az új? Az, hogy több forma is segít-séget nyújt ünnepeink gazdagítására (például a húsvét hajnali istentisztelet), az újabb célcsoportok megszólítására (Tamás-mise) és az eddig nem rögzített formák (családi istentisztelet, gyónó is-tentisztelet) megvalósítására.

Mi az új? Az, hogy olyan rendek is sze-repelnek az új liturgikus könyvben, ame-lyek lehetőséget kínálnak a rendkívüli al-kalmak megünneplésére. Ezek közül ki kell emelni a reggeli és esti istentisztelet rendjét, illetve a két áhítatformát. Ezek ugyanis nemcsak gyülekezetben, hanem kisebb közösségben vagy egyéni elcsen-desedés során is jól használhatók.

Sorolhatnánk még az újdonságokat, igazán azonban csak a kipróbálásuk köz-ben fogunk ráérezni a régi és az új harmó-niájának ízére, arra, hogy milyen nagysze-rűen megfér egymás mellett az eddigi és a most használatba kerülő liturgikus anyag.

Refrén: A tanuló, a tanítvány gyakorol-ja a régit és tanulja az újat. Krisztus tanít-ványaiként mi is így viszonyulhatunk az új istentiszteleti rendtartásunkhoz. Gya-koroljuk, elmélyítjük a régit, és megis-merjük, megtanuljuk, *elsajátítjuk* az újat.

■ HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Közgyűlés és presbiteri ülés a Déli Egyházkerületben

► A Déli Evangélikus Egyházkerület november 4-én tartotta őszi közgyűlését és presbiteri ülését Pest-erzsébeten, a gyülekezet új imatermében. Győri János Sámuel áhítata után a résztvevők megemlékeztek a tragikus körülmények között elhunyt Sikés Attila lelkészről (nekrológia lapunk 10. oldalán olvasható – a szerk.). Ezután a jelenlévők meghallgatták a püspöki és a felügyelői jelentést, amelyben az egyházkerület elnöksége beszámolt az előző ülés óta végzett munkájáról.

Gáncs Péter püspök jelentésében szólt arról, hogy elnöktársával megválasztásuk óta csaknem az egyházkerület területén található összes gyülekezetben látogatást tettek. Amint azt a felügyelői beszámoló is kiemeli, nemcsak az örömeiket,

hanem a gondokat is megtapasztalták a látogatások során. Mind a két jelentés kiemelten foglalkozott a 2006-os tisztújításra való felkészüléssel is. Szemerei Zoltán kerületi felügyelő az örömek mellett szólt azokról a problémás gyülekezetekről is, amelyekben szinte naponta szükség van a kerület elnökségének a segítségére is a gondok, konfliktusok rendezéséhez. Az ülésen megtárgyalták a 2006-os munkatervet.

A tanácskozás második részében a közgyűlés három pályázati kiírást fogadott el. Az egyik az egyházkerület múltjával kapcsolatos: a pályázóknak D. dr. Raffay Sándor püspök életművét kell feldolgozniuk.

A két másik pályázatra a résztvevőknek olyan munkákat kell küldeniük, amelyek egyházunk zenei életét és istentiszteleti liturgiáját hivatottak színesíteni; a kiírók a pályázóktól énekek megírását, illetve alternatív istentiszteleti

megoldások kidolgozását várják. A pályázati kiírások elérhetőek az egyházkerület honlapján, és meg fognak jelenni az Evangelikus Életben is.

Az ankét meghívott vendége Muntag András zsinati gazda volt, aki ismertette a 2006-os tisztújítás kapcsán elvégzendő teendőket a gyülekezetitől az egyházkerületi szintig. Előadásában elmagyarázta, hogy az új struktúra felállításával hogyan változnak meg a hatáskörök és a döntési mechanizmusok.

Az ülés végén a jelenlévők megtekintették a pesterzsébeti gyülekezeti ház építéséről és szenteléséről készült rövidfilmet.

A vendéglátásért és a szervezésért köszönet illeti a pesterzsébeti gyülekezetet. Az ülés írásos anyagait és az alkalomról készült képeket a <http://del.lutheran.hu/hirek/> oldalon lehet megtekinteni, illetve letölteni.

■ BRZS

Találkozások háza Öskün

► Az egykori hadgyakorlatokról ismertté vált bakonyi dombok szegletében fekszik Öskü. A középkori kőtemplomáról is nevezetes településen hálaadó istentiszteletre hívogattott az evangélikus templom harangja november 5-én, szombaton délután. Megújult templomukért, parókiajukért, valamint új gyülekezeti házukért valóban volt okuk a hálaadásra az itt élő gyülekezet tagjainak.

Hamza Kinga Dalma lelkész három éve szolgál Öskün. Amikor elkezdte szolgálatát a faluban, két, egykor államosított iskola után is pénzbeli kárpótást kapott a gyülekezet. Már akkor felmerült a gondolat, hogy ebből az összegből renoválják a templomukat, valamint hogy új gyülekezeti házat építsenek. A terveket megvalósítás követte. 2004 novemberétől 2005 áprilisáig kívülről újíttatták fel az épületet; réz ereszsatornákat szereltek fel. Időközben helyreállították a templom padjait is, illetve be-

FOTO: MENYES GYULA

üvegezték a parókia verandáját. A májustól szeptemberig tartó időszakban pedig felépítettek egy modern gyülekezeti házat, amelyben helyet kapott a kápolna, az iroda, a hittanterem és az íratár, valamint kialakítottak benne egy vízszlokkot is.

Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület lelkészi vezetője Zákus története (Lk 19,1–10) alapján tartott igehirdetésben kiemelte: Jézus sem osont át Jerikón, hanem Bartimeusért és Zákusért ment oda. Mi sem gondolhatunk mást: Jézus ezeken a megszentelt helyeken velünk akar találkozni. Ez a találkozás teszi ünneppé a hálaadás napját is, így élővé lesz a templom és a gyülekezeti ház, mert az itt történt találkozásokban ismerjük fel, hogy bűnbánatra van szükségünk.

A gyülekezeti ház felszentelése előtt (az istentisztelet utáni közgyűlésen) a püspök elmondta, hogy a templom ékessége az igehallgató és a padot koptató gyülekezet. A kárpótlás az elődök hűségének a jelképe. »De vajon mit adunk mi utódainknak? Adják tovább az elmélyült, felelős hit ajándékát gyermekeiknek!« – mondta az egyházkerület vezetője, majd végezetül bejelentette, hogy az országos Gusztáv Adolf Segélyszolgálat tanácsa 350 ezer forintot szavazott meg az ösküi gyülekezetnek felépült házuk berendezéseinek a megvásárlására.

■ M. Gy.

Makótól... Makóig

Ilyen volt, ilyen lett. A két felvétel között fél év telt el. A makói evangélikus templomot 1903-ban szentelték fel, és az elmúlt évszázadban nem esett át jelentős renováláson. Nagy örömmel jelentem, hogy a kivitelezési munkák befejeztével november 6-án az eredeti állapotába visszaállított épület templomszentelő hálaadó istentisztelet keretében újra használatba vette a gyülekezet.

Teológuskoromban ért meg bennem a gondolat, hogy egy gyülekezetnek nemcsak azért van szüksége a templomra, hogy benne istentiszteleteket tarthasson, hanem hogy építhesse. Odáig is elmerészkedtem gondolatban, hogy azért olyan rapid a templomok és egyéb épületek eróziója, hogy minden nemzedéknek lehetősége legyen kienni a részét ebből a felemelő tevékenységből. A templomépítés szükséges jó,

hiszen ennek apropóján épülhetnek a gyülekezetek is. Így aztán arra jutottam, hogy nincs sok értelme központi forrásból, hatalmas erőfeszítéssel templomokat felújítani és aztán a gyülekezetnek nagy lelkesen átadni, mert ha nem tehet bele ki-ki a maga munkáját, akkor idegenül fog mozogni benne, nem fogja a sajátjának érezni.

És akkor itt van a makói templom. Eltelt több emberöltő jelentősebb építkezés nélkül. A templom beázik, lassan életveszélyessé kellene nyilvánítani. A gyülekezet kicsi, önerőből nem tudja megoldani a felújítást. Van azonban SAPARD-pályázatból elnyert összeg, önrész az önkormányzattól és az egyháztól. Összesen csaknem húszmillió forint, amelyből meg lehet és meg is kell menteni a templomot. De mi lesz a gyülekezettel? Épül-e, újul-e a gyülekezet

együtt a templomával? Megtörténik-e az, amiért kell, és amiért egyedül érdemes templomokat építeni és felújítani? Miközben megépülnek a templomfalak, omlanak-e a közöttünk levő és még inkább a bennünk levő falak?

...»ha Isten segít, a falon is átugrom.« A 18. zsoltár 30. verse szerepelt az ünnepi meghívón; Gáncs Péter püspök ennek alapján hirdette Isten igéjét. Falakról beszélt, amelyek közöttünk, bennünk épültek, és amelyeken ajtót kell keresni.

Nézegetem a két képet. De jó lenne, ha azok a gyerekek az új templom felé tartanának, és hoznák a szüleiket meg a nagyszüleiket, áttörve minden falat, folytatva a megkezdett építkezést...! Ha Isten segít, a falon is átugrunk.

■ MAKOVICZKY GYULA

A SZERK.: FELVÉTELEI

Az első ciklus tanulságai

► A kilencvenes évek zsinatai többek között egyfajta rendet alakítottak ki a választott egyházi tisztségek terén. A parókus lelkészeken és a püspökökön kívül – az ő megválasztásuk a nyugdíjkorhatárig szól – minden más választás hatéves ciklusokban zajlik. Az első ilyen hatéves ciklust a zsinat a 2001–2006-os periódusban határozta meg.

Könnyű belátni az új elképzelés jelentős előnyét. Korábban a legkülönbözőbb időpontokban járt le a gyülekezeti presbiteriumok, az egyházmegyei, az egyházkerületi és az országos tisztségviselők megbízatása, ami azt is jelentette, hogy valahol szinte mindig zajlott választási procedúra.

Az új szisztéma szerint a ciklus utolsó esztendeje választási év meghatározott rendben. A folyamat eredményeként megújított testületekkel indul majd a 2007–2012-es új ciklus. Így egy esztendőre koncentrálódnak a személyi kérdések, ami a stabilitáson túl azzal a lehetőséggel is jár, hogy optimálisan lehet gazdálkodni a feladatokat vállaló munkatársakkal.

Persze az új egyházi törvénykönyv nemcsak ezt a lényeges változást hozta, hanem kiterjedt az egyházi élet minden területére. Ezért is fontos, hogy még a választási periódus előtt azzal is foglalkozunk, milyen tanulságokat hozott az új törvények keretei között élő egyházban az első ciklus. Az idén a megszokottnál egy hónappal később, december első hétvégéjén Révfülöpön sorra kerülő felügyelői konferencia ezt a feladatot tűzte ki maga elé. Természetesen szűk két nap kevés minden részletkérdés megvitatására, ezért is – de a felügyelői szolgálat középpontba állítása okán is – az értékelés fő megközelítési szempontja a nem lelkészek szolgálatának a kérdése lesz.

Véleményem szerint ez elsősorban nem a törvények ügye. Pontosabban a törvények – nézetem szerint – kellő háttérrel nyújtanak a nem lelkészek szolgálatának. Kérdés, hogy mi a helyzet a mindennapokban. Nyersen fogalmazva: reális veszély-e ismételt az „elpaposodás” egyházunkban? Azt hiszem, a tisztelesség válasz igenlő. Bizonyos, hogy mind a gyülekezetekben, mind a testületekben, az egyházi közéletben számos pozitív példa van a nem lelkészek aktivitását illetően, akár elégedettek is lehetnénk, de a tendenciák nem kedvezőek.

Dr. Nagy Sándor református főgondnok testvérünk számos alkalommal elmondta, kifogásolta, hogy az egyházak, az egyházi emberek véleménye nincs igazán jelen, nem kap hangot a társadalomban, a közéletben. Tizenöt évvel a rendszerváltozás után – más technikákkal, mint az előző rendszerben, de – ismét izoláció fenyegeti az egyházat. És szinte paradox módon, ami megmaradt, az a reprezentáció.

Bármilyen színű a kormány, igényli, hogy a püspökök jelen legyenek a nemzeti ünnepeken. Ez természetesen nem baj; az már inkább, hogy az elvileg szabad sajtóban igen nehezen kap helyet egyházi személyiségek – akár lelkészek, akár nem lelkészek – véleménye időseztársadalmi kérdésekben. Frontáttörést csak a nem lelkészek menedzselése hozhatja.

Azért is nehéz ezen változtatni, mert sokszor az egyházak belső élete is visszagitolja ezt a gyakorlatot. Az egyházi sajtó is, mely leginkább nyitott a nem lelkészek irányában, még túlzottan klerikus, olykor archaikus, kevesen vállalják az ál-

láfoglalást aktuális ügyekben. Szervilizmus és kényelemszeretet együtt van jelen.

Volt alkalmam bepillantani püspökök előjegyzési naptárába. Olykor ijesztő a terhelésük, ami a különböző meghívások teljesítését illeti. Alig marad idejük, amellyel szabadon rendelkezhetnek. Olyan alkalmakra is püspököt hívnak, amelyeket az esperes vagy a helyi lelkész is elláthatna, olykor pedig éppen-séggel adekvátabb is lenne egy nem lelkész tisztségviselő szolgálata. Magam nem panaszkodhatom, sok meghívásnak kellett eleget tennem; mégis, ha nem volna egyházi sajtó, erős hiányérzetem lenne az egyház népével való kapcsolattartás terén.

A helyzet romlott. A rendszerváltozás előtti és alatti felelhetetlen időszakban a Déli Egyházkerület felügyelőjeként sokszor elkísértem Harmati Béla püspököt szolgálati útjaira. A gyülekezetek többnyire súlyt helyeztek arra, hogy nekem is legyen feladatom.

A nem lelkészek szolgálata, aktivitása persze a gyülekezetekben a legfontosabb. A lelkészek azonban – gyakran kényelemszeretetről – sok esetben nem élnek ezzel a lehetőséggel. Kétségtelen, hogy a rendszerváltozás, az örvendetés visszanyert szabadság jelentősen megnövelte a lelkészek terheit. Mégis inkább elvégzik egyedül a munkát, pedig egy kis többletenergia befektetése, a nem lelkészek beállítása után egészségesebb lenne a teherelosztás, hatékonyabb lenne a szolgálat.

Okulva az első ciklus menet közben nyert tapasztalataiból a zsinat egyszerűsített az egyház szervezetét, vezetésén, követve a testületek konzultációjának javaslatait. Közelítette a jogalkotást és a végrehajtást; a jövőben a közgyűlés feladata lesz a törvények szükséges módosítása, finomítása.

Magam eddig is többször javasoltam bizonyos kérdések esetében, hogy a püspökök egyeztessenek. Születtek is állásfoglalások, ugyanakkor bizonyos klerikalizmus veszélyét látom abban, hogy az ikerelnökség (elnök-püspök és országos felügyelő) mellett új szervezatként létrejön a püspöki tanács.

Annak idején meglepődtem azon, hogy a kerületi felügyelők nem tagjai az országos elnökségnek. Most ismét így lesz, amiben annyi a logika, hogy a kerületükre koncentrálnak. Az elnökségnek a püspökök és az országos felügyelő voltak a tagjai.

A kizárólag klerikusokból álló vezető testület ellene mond a legjobb hagyományoknak. A teológiai kérdések megvitatása az Evangelikus Hittudományi Egyetem kompetenciája.

Az élet szépsége, hogy a választási évet éppen megelőzi egy püspökválasztás; ez – ebben az összefüggésben – véletlenszerű. November 20-án szavaznak az Északi Egyházkerület gyülekezetei, december 5-én lesz a szavazatbontás.

Mi december 2. és 4. között Révfülöpön az első ciklus tapasztalatait fogjuk elsősorban elemezni, ezzel is segítve a megválasztott püspök munkáját.

■ FRENKL RÓBERT

A múlt szombaton Sellei Zoltán előadóművész tolmácsolásában A mindenséggel mérd magad címmel nagy sikerű emlékműsor hangzott el József Attila ismert és kevésbé ismert költeményeiből a kelenföldi szeretetvendégségen. Az összeállítás a száz éve született költőről megszokott képet olyan vonásokkal egészítette ki, melyek eddig sokak figyelmét elkerülték. A humoros, játékos és főleg istenes költemények előadásával, továbbá az ismert nagy versek új értelmezésével egy aktuális, a mához és hozzánk szóló József Attila képe bontakozott ki a hallgatóság előtt.

BLAZS ARPAD FELVÉTELE

HIRDETÉS

Felügyelők országos konferenciája

December 2. és 4. között Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban tartjuk a felügyelők országos konferenciáját, amelyre ezúton hívunk szeretettel minden gyülekezeti, egyházmegyei és kerületi felügyelőt. (Az előadók felkérése részben még folyamatban van.)

December 2., péntek

18.00: Vacsora

19.00: Előadás: Az egyházi törvények (cél, szellemiség stb.) – dr. Csepregi Zoltán

21.00: Áhítat: D. Szebik Imre elnök-püspök

December 3., szombat

8.30: Áhítat – Ittész János püspök

9.00: Előadás: A 2001–2006 közötti ciklus általános tapasztalatai – Hafenscher Károly Nem lelkeszek, felügyelők, elpaposodás – Abaffy Zoltán, Benczúr László, dr. Létránt István

11.00: Előadás: A 2001–2006 között működő zsinat munkája – Bárdossy Tamás elnök.

Korreferátum: A változások ismertetése és indoklása – Ittész András, Muntag András

15.00: *Lelkeszek és nem lelkeszek együttműködése a médiában* – dr. Fabiny Tamás. Korreferátum: T. Pintér Károly, Novotny Zoltán

17.00: Fórum az Országos Elnökség jelen lévő tagjainak a részvételével – dr. Frenkl Róbert

20.00: Áhítat – Gáncs Péter püspök

December 4., vasárnap

9.00: Morzszaszedés

10.00: Istentisztelet

A konferenciára az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási központban lehet jelentkezni (Révfülöp, Füredi u. 2. Tel.: 87/464-107).

HIRDETÉS

Hívogató

Az Északi Egyházkerület népét szólítjuk, hogy minél többen vegyenek részt a hagyományaink szerint megrendezendő egyházkerületi napunkon november 12-én 10 órától a Budavári Evangélikus Egyházközség templomában (Budapest I., Táncsics M. u. 28.).

Kedves testvéreink!

Kerületi presbitériumunk felkérése alapján ebben az évben a Budai Egyházmegye szervezi az egyházkerületi napunkat. Mint ahogy az *Evangélikus Életben* már hírül adtuk, együttlétünk helyszíne a budai vármegyed. Az evangélikus templomban igehirdetések, az önkormányzat épületében fórumok és előadások, a katolikusok gyülekezeti termében zenei és gyermekprogramok várnak bennünket.

Ma, amikor emberi közösségeinkben olyan kevés az összetartó erő, ha azt kívánjuk, hogy ez másként legyen, csakis az Úristenhez fordulhatunk, hogy vegyen körül bennünket szeretetével, és bocsássa ránk Szentlelkét. Csakis így alkothatunk igaz, felbonthatatlan és örök érvényű testvéri közösséget.

Köszönet a szervezőknek, hogy találkozásunk irányát is ezzel a címmel fogalmazták meg: *Vegyetek Szentlelket! Találkozás – öröm – erő.*

Együttlétünk alkalmával erősödjön bennünk összetartozásunk érzete, igyekezzünk lelkeséggel megtölteni egyházkerületünk és egyházunk életét. Gondolkozunk közösen az egyházban végzett szolgálatainkról, felelősségünkéről, amellyel Isten előtt tartozunk gyermekeink lelki és szellemi gyarapodásáért és az elesett, idős testvéreink gondozásáért. Imádkozzunk azért, hogy együttlétünk Jézus Krisztussal vállalt közösségünkben erősítse hitünket, adjon erőt és keresztenységünkhöz illő méltóságot életünkhöz.

Hívásunk az egyházkerület minden tagjához szól. Jöjjetek hát, gyermekek, szülők, nagyszülők és egyedül élő testvéreink! Érezzük minél többen a találkozás örömét. Készüljünk nyitott szívvel erre a szép eseményre.

Benczúr László egyházkerületi felügyelő

Részletes program

9.00: Gyülekezés

9.30: Jó idő esetén térzene a Bécsi kapu téren és a sétányon

10.00: Nyitóáhítat – „Jöjj, de mégsel!” Igehirdető: Balicza Iván

(Alkalmainkat több helyszínen folytatjuk)

A templomban

11.00: Igehirdetés: Könyörögni, betelni, szólni – Zólyomi Máttyás

12.00: Igehirdetés: Átadni-átvenni – Sándor Frigyes

13.00: Igehirdetés: Nem személyválogató... – Bozorády Zoltán

14.00: Igehirdetés: Örülök... – Ittész István

Az önkormányzat tárgyalójában (Kapisztrán tér 1.)

11.00: *Ítéletet hozok?* – Egy bíró gondolatai hitről, hivatásról. Előadó: dr. Vezekényi Ursula, a Legfelsőbb Bíróság bírója

12.00: Az egyházi szokások bensősége – Vallási népi szokásokról. Előadó: Veres Eme-se-Gyöngyvér néprajzkutató

13.00: Fórumbeszélgetés: A hétköznapi spiritualitása – *Hogyan éljük meg hitünket a hétköznapiokban?*

14.00: Fórumbeszélgetés: Az egyházi gimnáziumok spiritualitása

Az önkormányzat aulájában (Kapisztrán tér 1.) – Zenei programok

11.30: Az érdi gyülekezeti énekkar szolgálata

12.30: A pesthidegkúti énekkar szolgálata

13.30: Az Izsóp együttes szolgálata

14.30: Az alberti gyülekezeti énekkar szolgálata

A katolikus gyülekezet termében (Országház u. 14.) – Gyermek- és ifjúsági programok

11.00: Dúdoló – A Paulik családi zenekar mősora

12.30: Játék gyermekeknek a budaörsi gyülekezet gyermekmunkásainak szervezésében

14.30: A My Friends gospelkórus mősora

Közös alkalom a templomban

15.00: Köszöntések – Az egyházkerület gyülekezetei nevében köszöntjük a nyugdíjba készülő D. Szebik Imre püspököt

15.30: Úrvacsorai istentisztelet. Igehirdetés: A Szentlélek közössége (2Kor 13,11–13). Igét hirdet D. Szebik Imre püspök

Mindenkit szeretettel várunk!

Gyülekezeti segély gyülekezeteknek

► **Ebben az évben számos természeti katasztrófa után megtapasztalhattuk, hogy gyülekezeteink pénzadománnyal is készek segíteni a bajbajutottaknak. Egyszerre teltek meg a perselyek országsszerte, amikor a gyülekezeti tagok hírül vették, hogy kül- vagy belföldön a településekre támadó víz vagy szél házakat sodort el, döntött romba. A hívek azonban nem csak ilyen esetekben készek az adakozásra: segítenek akkor is, ha egyik-másik gyülekezetünkben adódnak komoly anyagi nehézségek. Arról, hogy az adományok a megfelelő helyre kerüljenek, a Gusztáv Adolf Segélyszolgálat gondoskodik. A szolgálat november 5-én Domonyban tartott éves rendes közgyűlésén döntött az ez évben felajánlott összeg szétosztásáról.**

A teljes összeg (4 394 691 forint) adakozásból, kötelező offertóriumból és perselypénzből tevődött össze. A legtöbb pénz az ország egyik legszegényebb térségében fekvő Hajdú-Szabolcsi Egyházmegyéből érkezett – ez elgondolkodtató lehet a többi gyülekezet számára.

A felajánlások elosztását megelőző istentiszteleten a GAS elnöke, Káposzta Lajos esperes, püspökhelyettes szolgált. Az elnök Jn 20,30–31 alapján tartott igehirdetésében az egyén idejének felhasználá-

lását, a kegyelmi idő megélését emelte ki. Kincs ez, amellyel jól kell gazdálkodnunk – fejtette ki.

A gyűlésen – amelyen részt vett D. Szebik Imre, az Északi Egyházkerület püspöke és Csorba Gábor, egyházunk megbízott gazdasági igazgatója is – a közel négy és fél millió forintot az egyházme-gyek egy-egy GAS-előadójának véleményezése, illetve mérlegelése alapján nyolc gyülekezet között osztották föl. Egyrészt azok a gyülekezetek részeseül-

Evangelikus házashétvége

Kedves férj! Kedves feleség!

Volt már olyan, kedves feleség, hogy vasárnap a szépen megterített ebédlőasztal kellős közepére, a levestál és a szalvétatartó közé bezúdulnak hirtelen a karburátorok és olajcserék, a dízelmotorok és féklámpák? Vagy még rosszabb, a Windowsok és vicseszterek, a flopi-k és szkennerek? Volt már ilyen? A menüt már hetek óta tervezgetted, azóta, hogy a fiúk jelezték, hogy hazalátogatnak néhány órára. Bántott nagyon, hogy a családi ebéd alatt nem derűsebb témákról beszélget a férjed a hazatérő nagyfiúkkal?

És olyan volt-e már, hogy fárasztó volt a napod, kedves férj? Bár nem egészen úgy sikerült a délelőtti tárgyalásod, ahogy szeretted volna, azonban meghoztál számos okos döntést, és beindítottál egy újabb projektet. De az is lehet, hogy megszereltél és beszereltél, lefestettél és lecseréltél sok mindent; és amit a kezébe vettél, az a munkád eredményeként megújult, most már működik. Vagy éppen megtanítottál és át-gondoltál sok komoly összefüggést. Volt-e már

olyan, hogy ezek után – egy kicsit megkésve, de mégiscsak hazatérve – otthon nem hagytak leereszteni, újságot olvasni, internetet böngészni, hanem morcosan beküldtek a gyerekszobába, hogy fektesd le a gyerekeket? Bántott, hogy a feleséged nem fogad nagyobb örömmel, és nem bánik veled nagyobb kímélettel?

Érezted-e már úgy, kedves férj, hogy barát, vidám társaságban mindenki jól derül a humorodon, és szívesen hallgatják bölcsességedet? Mindenki, kivéve a feleségedet – pedig te éppen az ő elismerésére vágnál a legjobban. És kedves feleség, érezted-e már úgy, hogy nem tudsz őszintén örülni férjed újabb és újabb segítségnyújtásainak? Azért nem, mert a segítséget mintha szerte a világban mindenki másnak előbb és könnyebben megadná, mint az otthoniaknak, a családjának. Volt-e már ilyen? Ha igen, akkor sok házaspár tagjaival vannak közös tapasztalataid, és jóleshet egy adag extra figyelem és kényeztetés a házasságodnak.

Az a tizennégy pár (voltak köztük „csu-

pán” tíz éve, de negyvenöt éve házások is), amelyik részt vett az október végi – az idén már másodszor megrendezett – evangélikus házashétvégén Balatonszárszón, megtapasztalhatta, hogy azok az érzések, amelyek a fent említett, szokványos helyzetekből adódnak, természetese-k. De az érzések megnevezéséből már megértés és szeretet, sőt szerelem újulhat. A mindennapok kisebb-nagyobb akadályai-ról, bosszantó helyzeteiről nem nekünk kellett beszámolnunk, csak hallhattunk róluk. Azonban nem a panasz és a közöny hangján „tálatált” a történeteket, hanem a szeretet és szerelem nyelvé-n, az imádság ölelésében. Ne-künk csak hagyni kellett, hogy az üzenet el-találhasson bennünket.

Két teljes nap távol a gyerekektől, a mobiltelefontól és a szomszédoktól; egy hétvége, amely lehetőséget ad a kettesben való együtt-létre: ez adja a házashétvége gerincét. Ez már önmagában sem rossz, ennél azonban még sokkal több is lehet!

■ ITTÉSZ SZILVIA

Határok nélkül terjeszteni az evangéliumot

► **A több mint százéves múltra visszatekintő német-osztrák missziói egyesület, a Gesellschaft zur Ausbreitung des Evangeliums – amely az utóbbi évtizedben egyre inkább nemzetközivé válik – idei találkozóját a szlovéniai, Mura menti Moravske Toplicén, az Alsómarácon tartotta október első napjaiban. Egyházunkból Bence Imre esperes és Bencéné Szabó Márta lelkész, valamint e sorok írója vett részt a találkozó-n.**

Az első estén úrvacsorai istentiszteletet tartottak, amelyen Ernisa Géza szlovéniai evangélikus püspök hirdette az igét. Másnap délelőtt a vendéglátó egyház mutatta be történelmét és jelenét. Egy valódi szór-ványegyházat ismerhetünk meg.

Szlovénia kétmillió lakosából mintegy húszezren evangélikusok, azaz a lakosság egy százaléka. A gyülekezetek túlnyomó része a Mura mentén, illetve a Muraközben található. Mivel ez a terület 1920-ig Magyarország része volt, történelmük szorosan összefügg a reformáció-ellenreformáció és az újkori egyházátörténet dunántúli eseményeivel. A közelben van Laskó, ahol Sztárai Mihály székhelye volt. A terület később a Dunántúl nagy részével együtt a Nádasdyak birtoka lett, kezdetben élvezve ennek előnyeit, majd Nádasdy Ferenc katolizálása után elszenvedve a hátrányait is.

A mai gyülekezetek jórészt a türelmi rendelet után alakultak újjá. Az egyház-községek önfenntartók, és jó anyagi körülmények között működnek, hála az ottani magasabb életszínvonalnak és az egyháztagok áldozatkészségének.

Az idősebb lelkészgeneráció még Sopronban tanult, az utánuk jövőők Bécsben vagy Tübingenben, a fiatalabbak pedig

Pozsonyban. Sajnos nincs annyi magyarul tudó lelkész, mint ahány helyen igény lenne magyar nyelvű szolgálatra. Azok a lelkészek, akik nem tudnak magyarul prédikálni, időnként – dicséretes módon – meghívnak valakit, aki tud, esetenként Magyarországról is. Ebben a szolgálatban elévülhetetlen érdemeket szerzett Skalic Gusztáv most már nyugalmazott maráci lelkész. Járt már itt ifjúsági csoport is passió-előadással. A határ két oldalán levő gyülekezetek együttműködése érdekében Smidéliusz Zoltán püspökhelyettes is nagyon sokat tett, illetve tesz.

Az új szlovén állam Primus Trubar reformátor és bibliafordító érdemeire való tekintettel október 31-ét állami ünneppé nyilvánította. Ez tiszteletre méltó gesztus egy 90%-ban római katolikus országban. (Annak idején nálunk ez sajnos nem valósult meg.)

A konferencia további részében beszámolókat hallhattunk az egyes országokból. Nagyon érdekes volt, hogy a szintén szórványban élő lengyel evangélikus egyház miként gyűjti össze a fiatalokat például az éves spartakiádra. Szintén tanulságos volt egy Ruhr-vidéki fér-fimissziós lelkész előadása az átalakulóban levő ipari körzet sokféle gondjának

egyházi megoldásairól. A férfiak élet-helyzetének változása és az annak megfelelő missziós hozzáállás egyre több egyházban kerül előtérbe. A moszkvai evangélikus lelkész, aki egyébként ismert orgonaművész is, az ortodoxok tengerében végzett korántsem könnyű munkájáról szólt.

A másnapi fő előadásban Peter Appel német lelkész a hit és élet, a bizalom és lelkesedés manapság nagyon időszerű kérdéseiről beszélt; referátumát csoportos megbeszélés követte. Délután a résztvevők ellátogattak a 13. században épült, román stílusú selői – azaz nagytótlaki – körtemplomhoz, és részt vettek a falu „kukoricaünnepén”. Este folklór-gálaműsor volt a városban, amelyen köszöntőt mondott a szlovén gazdasági és idegenforgalmi miniszter, a polgármester, tovább a református és a római katolikus egyház képviselője is.

Vasárnap tíz gyülekezetbe indultak el a résztvevők istentiszteleti szolgálatra. Csehek és szlovákok, lengyelek és németek, és franciák, észtek, litvánok és horvátok vitték magukkal az evangéliumot. Létszámban a magyar résztvevőket erősítették az erdélyi református egyház küldöttei is. Lendván és az őrségi Domonkosfán magyarul hirdethették az igét a helybeliek nagy öröme-re.

Jó volt látni a különböző anyanyelvű gyülekezeti tagok közötti egyetértést és szeretetet. Reméljük, hogy az ilyen alkalmaknak a továbbiakban is lesz folytatásuk, hogy terjedjen az evangélium, határok és nyelvi akadályok nélkül.

■ KOHÁRY FERENC

Próféta a színpadon

Nyíró József-színmű bemutatója az Evangélium Színházban

► A Magyar Örökség díjjal kitüntetett Evangélium Színház kettős ünnepé avatta a reformáció emléknapijának előestéjét. Fennállásának 15. évfordulóját egy olyan magyar író ősbemutatójával tette emlékeztetéssé, akinek színműve régóta nem szólalt meg magyar színpadon. A Duna Palota szép dísztermében október 30-án mutatták be Nyíró József A próféta című, 1949-ben íródott gyönyörű művét.

Azt hiszem, sokan voltunk, akik a színházba indulás előtt egy pillanatra beletekintettünk könyvszekrényünkbe, hogy a polcain oly sokáig rejtőzködő, fehér, halinakötésű sorozat segítségével már előre magunkba szívjuk Erdély tiszta levegőjét, azt a varázsos légkört, amely a maga balladás hangulatában először tárta eléink a székely nép múltját, sorsát –

hittel teli szavai templommá tették a színpadot, nem szólva a hívő kereszténnyé váló Moises ben Mochemet alakító Bitskey Tibor Kossuth-díjas érdemes művész arcjátékáról, szeme villanásáról, végtelenül nyugodt, szinte „mozdulatlan” mozdulatairól... Élmény volt Körtvélyessy Zsolt Jászai-díjas színművész játéka (Heródes szerepében), Iván Ildikó (Heródiás), Juhász Mónika (Salomé), Lénárt László (Sirach) és a három heródiánus – Gyurin Zsolt, Mucsi Sándor és Farkas Tamás –, valamint Bor Viktor, Rékai Nándor, Szabó Péter, Milka Julianna és Medgyessy Pál alakítása.

Érdemes lenne minden szerepet egyenként elemezni, mert mindenki – érezve a feladat jelentőségét – igyekezett tehetsége legjavát adni a ma is igen időszzerű műben.

Méltó volt a bemutató az íróhoz, a téma felvetéséhez, amelyben kétségtelenül főszereplő volt a fáradhatatlan szervező, rendező, Udvaros Béla.

A nagy sikerű ősbemutató mellett röviden emlékezzünk meg a mindig – sokszor nagy nehézségek közepette is – változatlan hittel, szeretettel működő Evangélium Színház tizenöt esztendejéről!

A színház megalapításának gondolata Udvaros Béláé volt; a kezdeményezést a Magyar Protestáns Közművelődési Egyesület két akkori vezetője, dr. Szentágothai János és ifj. Bartók Béla hamarosan felkarolta.

Az első előadás Tamási Áron Hegyi patk című drámai színjátéka volt 1991. október 30-án, a következő pedig Németh László A két Bolyai című, négyfelvonásos színműve Bitskey Tibor és O. Szabó István főszereplésével. Ezután hazai és külföldi írók – Illyés Gyula, Márai Sándor, Sík Sándor, Ibsen, Thornton Wilder – értékeiből értékesebb művei, illetve a Főrévi karácsonyi pásztorjáték és Kovács Aladár Téli zsoldár című drámai játéka követték egymást. Minden bemutatót nagy várakozással és örömmel fogadott a közben szinte nagy családdá alakult színházi közönség; az előadásokra már egymást köszöntve érkeznek a nézők a Duna Palota dísztermébe.

■ SCHELKEN PÁLMA

A próféta további előadásai: november 13., 20., 27., december 4. – 16 óra; november 19., december 3. – 19 óra.

FOTO: MILOS JÓZSEF

az erdélyi ember elhagyatottságában is végtelen hitét –, hol könnyet csalogató, hol mosolyra fakasztó mindennapjait.

A Székelyzsomboron, Csík megyében született, de művét már Waldkirchenben író Nyíró A prófétát tartja élete egyik legszebb drámájának. Úgy gondolom, csatlakoznak hozzá a színmű megismerői is. A mélységesen vallásos bibliai történet és Keresztelő János (megformálójá O. Szabó István Jászai-díjas színművész)

A díszlet- és jelmeztervező Hurok Anka Mária ismét kitűnően találta meg a korszerű jelmezek és díszletek finom vonalú beillesztését a napjaink kívánta tervekbe. Mindezt nagyszerűen fogta keretbe a jól választott zenével Murányi Ágnes.

Az előadás előtt köszöntőt és bevezetőt mondott dr. Medvigy Endre irodalomtörténész, a Nyíró-hagyaték gondozója. Szép este volt.

Világtalanul is látni

► Könnyű neked... címmel a közel-múltban jelent meg Reményik László önéletrajzi írása a Hungarovox Kiadó gondozásában. A szerző már nem látóként ismerkedett meg a számítógéppel, és azóta hihetetlen kitartással ír: immár negyedik kötetének a bemutatóját tartották az Angyalföldi Művelődési Házban.

Reményik László születése óta glaukómával küzdött, gyerekkora óta rendszeres látogatója volt a szemklinikának. Átélt a teljes látásvesztés borzalmát, majd egy külföldi szemműtét következtében néhány évre újra visszanyerte látását. Utána végleg elsötétült minden. Ennek már lassan tizenöt éve.

Nemrégiben egy diákszoporttal beszélgetett, és valaki feltette neki a kérdést: „A látó korszakodból a látáson kívül mit hoznál át a jelenbe?” Percekig tartott, amíg kibökte a választ: semmit se! „Ha az élet bármelyik szeletét veszmem alapul, a látásvesztés óta eltelt tizennégy év emberileg tartalmasabb volt a korábbiaknál.”

Hogyan lehetséges ez? Nos, erről szól a könyv. Reményik nem „elkizik”, nem önmagát analizálja, csak tárgyilagosan

felsorolja a történeteket. Hogyan lehet értelmese, tartalmasan kitölteni a nap huszonnégy óráját úgy, hogy közben vaksötétség veszi körül az embert? Ő barátokat, társakat, szerelmeket talált, hangoskönyveket, zenét hallgatott, és ami a legfurcsább: túrázni kezdett vakvezető kutya segítségével. Tavaly azt tűzte ki célul, hogy egy év alatt kétezer kilométert fog gyalogolni. Kétezer-hatszáz lett belőle. Hogy mennyi ez? A Budapest–Párizs–Madrid távolság.

A könyvet olvasva apránként tárulnak eléink a nem látók problémái, és rá kell jönnünk, hogy a lényegi kérdések nem különböznek a mieinktől. Értelmes célt és társat, társakat kell találnunk. A hogyan pedig csakis a belső látástól függ. „Akinek van kellő akaraterje, önmagába vetett tántoríthatatlan hite, na és persze némi szerencséje is... az egész biztosan jól fogja érezni magát a bőrében” – vallja a szerző.

Ám ahhoz, hogy ezt a tanulságot mi is leszárhessük, át kell rágnunk magunkat a még látó korszak kirándulásainak százdolgalas, gyengécske, humoroskodó leírásán, és bele kell nyugodnunk, hogy a stílus bizony ugyancsak hullámozik. A szemműtétek leírásánál már csak néha szeretne jópofáskodni, a valódi fájdalom és félelmek hitelesebbé csiszolják a kifejezőmódot. A kevesebb több lett

volna. Kár érte, csak használt volna a könnyűnek, ha egy jó szerkesztő kezébe kerül a kézirat. Mindazonáltal mégis azt hiszem, többet profitáltam a mondani-való értékeiből, mint amennyit beszszankodtam a terjengősségen és stílus-talanságon.

■ JÁNOSI VALI

Reményik László: Könnyű neked... Hungarovox Kiadó, Budapest, 2005. Ára 2000 Ft.

Károli-díj a Károli református egyetem evangélikus díszdoktorának

BARTA IMRE FELVÉTELE

Újabb, ezúttal állami kitüntetésben részesült dr. Hafenscher Károly. A közelmúltban a Károli Gáspár Református Egyetem díszdoktorává avatott nyugalmazott evangélikus lelkész, címzetes teológiai tanár november 5-én harmadmagával a Károli Gáspár-díjat vehette át a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumában dr. Gulyás Kálmán egyházi kapcsolatokért felelős címzetes államtitkártól (képünkön). A kulturális tárcsa az 1997-ben alapított Károli Gáspár-díjat minden esztendőben azoknak adományozza, akik a biblikus tudományokban – fordítással, tanulmánnyal – kimagasló eredményeket értek el. Az idei év másik két díjazottja dr. Dienes Dénes református lelkész, egyetemi tanár, történész, valamint dr. Sipos Gábor erdélyi történész, levéltáros, egyetemi docens.

A kitüntetetteket dr. Kósa László akadémikus, a díjazottakat felterjesztő szakmai kuratórium elnöke méltatta, aki Hafenscher Károllyal kapcsolatban kiemelte, hogy munkásságának, szellemi tevékenységének középpontjában a keresztény egyházak egymáshoz való közeledésének fáradhatatlan építése állt, illetve áll.

Orgonista-kántor CD-je

► Istentiszteleteinken két olyan éneket éneklünk végig, amelyet hosszabb orgona-előjáték vezet be: ez a kezdőének és az úgynevezett „főének”, azaz az adott ünnep legfontosabb gondolatait összegző ének. Nevét is innen kapta: az ünnep éneke. Egy alapos kántor ezek előtt a gyülekezeti énekek előtt igényesen megkomponált előjátékot játszik, olyat, amely témáival felidézi a dallamot, és hangulatával felkészíti a közös éneklésre. A barokk kortól napjainkig születnek nagyszerű korárelőjátékok istentiszteleti használatra.

szá el a műveket: megszólal a felvételen a hegyvidéki, a zuglói és a fásori orgona, hallhatjuk a balfi műemlék orgona hangját és természetesen az egyik kántorképzőző gyakorlóorgonát is. Külön érdekessége a lemeznek, hogy néhány korárelőjátékot a művész a kelenföldi templom kis billentyűs hangszerén (spinéten) játszik, ezzel is változatosabbá téve a hangzást. A lemez ismertetőfüzetében részletes leírás taláink mind a művekről, mind az orgonákról. (Hermann Kellernek a kötethez írt előszava itt olvasható először magyar fordításban.)

A teljes gyűjtemény három CD-koronra fért rá. Örömet szerezhet azoknak is, akik egy-egy művel célzatosan megakarnak ismerkedni, de érdemes folyamatosan is hallgatni: segítségével élményszerűen utazunk végig énekeskönyvünk német énekeinek szinte teljes anyagát.

■ BENCE GÁBOR

(Németh Csaba: 80 Choralvorspiele. Kántorképző Intézet, Fót, 2005. Ára 3500 Ft. A CD megvásárolható a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközségben.)

Németh Csaba új lemeze – szülői szemmel

Az este nálunk akkor kezdődik, amikor az ágyba küldött – parancsolt, csábított, kértél – gyerekek meghallják a nappaliból az úgynevezett „felöltött zenét”. Azt, amely semmilyen musicalből nem ismerős, nincs benne dob, és az angol szöveget sem lehet hozzááldítani. A kicsit unalmas és álmosító Bach, Schütz vagy Pergolesi egyszerre hihetővé teszi, hogy este nyolckor vége a gyereknapnak, kezdődik a felnőttek világa olvasással, beszélgetéssel, számítógépezéssel vagy telefonálással.

Őrültünk orgonista-kántorunk új CD-lemezének, az istentiszteletekről ismerős korárelőjátékoknak. Lágyágukkal és nyugtató jellegükkel bővíthették a „felöltött zene” repertoárját. Be is tettük azonnal, estéről estére hallgatjuk. Arra az érdeklődésre azonban nem számítottunk a nyugovóra küldött generáció köréből, amely semmiképpen sem volt cél a késői órában. „Már karácsony van? Kezdődik az advent? Húsvét? Vasárnap ez lesz a templomban?” – masíroztak ki a sötét szobából. De még ennél is izgatottabb volt a sok – nagy ünnephez nem köthető – halványan ismerős dallam, a korálokat visszhangzó és variáló orgonaszó. Minden csak derengett nekik, éppen csak annyira, hogy ne tudjanak aludni. „Ez mi? És ez?” – kérdezték esténként, napokon át.

Mostanra azonban már megszokták. Tetszik nekik, hogy hol húsvét van, hol pedig karácsony, és esténként elárassza a levegőt a megnyugtató ismerősség és otthonosság érzése, a legjobb álmokhoz.

■ –ISZ–

Bemutatkoznak az Északi Eg

Bence Imre

Születési hely: Budapest

Születési dátum: 1957. május 31.

Család: Huszonöt éve nős vagyok: feleségem *Szabó Márta* lelkész. Parókus lelkész volt Szilsárkányban és Súron, jelenleg a budavári gyülekezetet kíségető lelkésze. Négy gyermek: *Orsolya* (egyetemista, Eötvös Loránd Tudományegyetem – pszichológia szak), jelenleg a Mevisz elnöke; *Domonkos* (egyetemista, Magyar Iparművészeti Egyetem – formatervező szak), cserkész csapatvezető; *Győző* (érettségi után az asztalos szakmát tanulja, utána kíván egyetemen továbbtanulni), cserkész őrsvezető; *Zsolt* (kisgimnazista a Deák téren).

Mobil: 20/824-4037

E-mail: imre.bence@lutheran.hu

TANULMÁNYOK

- 1971–1975: Soós István Borászati Szakközépiskola, Budafok – érettségi és szakma
- 1975–1980: Evangélikus Teológiai Akadémia

NYELVISMERET

német, nyelvvizsga nélkül

SZOLGÁLATI HELYEK

- 1980–1989: Beled
- 1989–1998: Bakonycsernye
- 1998-tól: Budapest-Budavár

PUBLIKÁCIÓK

Cikkek, dolgozatok: Az *Evangélikus Életben* és a *Lelkipásztorban* megjelent cikkek a misszióról és a gyülekezetépítésről...

Igehirdetések: kötetekben

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

- Gesellschaft zur Ausbreitung des Evangelium (missziós egyesület): öt éve rendszeres részvétel az éves gyűléseiken, ezen keresztül Európa minden országából van kapcsolatom missziói munkásokkal, lelkészekkel és laikusokkal, finn testvér-gyülekezeti kapcsolatok révén sok finn lelkész.
- Három alkalommal vettem részt a finn–magyar–észti lelkészkonferencián. S a testvérgyülekezeti kapcsolatok révén sok-sok finn lelkésszel van kapcsolatom.
- Három alkalommal vettem részt az AMD német missziói egyesület európai konferenciáján.
- 1990-ben részt vettem egy egy hónapos tanulmányúton a bennsheimi Felekezeti Közi Kutatóintézet *Szekták és prozelitizmus* című szemináriumán.
- 2001-ben részt vettem a jوسفstali tanulmányi központ képzésén – Az *Ökumenikus Charta jelentősége* című konferencián.
- 2001-ben részt vettem a városmissziói egyesületek európai konferenciáján Berlinben.
- 2002-ben részt vettem a pullachi tanulmányi központ által Magyarországon szervezett német nyelvű konferencián.

TÁRSADALMI TEVÉKENYSÉGEK ÉS FUNKCIÓK

- 1982–1990: Évente legalább egy ifjúsági konferencia vezetése Gyenesdiáson. A Gyakorlati Teológiai Műhely tagja (*dr. Nagy István* professzor vezetésével)
- 1985–1986: Részvétel a „Testvéri Szó” közösség megbeszélgetéseiben, a *Testvéri Szó* című irat aláírója is vagyok
- 1985–1989: Mustármag – a Győr-Sopron megyei evangélikus ifjúsági munka szervezője
- 1991-től a Fejér-Komáromi Egyházmegye ifjúsági előadója, majd missziói felelőse
- 1991–1995: a zsinat fejér-komáromi küldötte, a

struktúráért felelős bizottság tagja és a zsinat jegyzője

- 1994-től az Északi Egyházkerület Lelkészképesítő Bizottságának a tagja, a *Lelkipásztor* szerkesztőbizottságának tagja
- 1998–2002: a Szélrőzsa országos ifjúsági találkozók házigazdájá, szervezője, a szervezők lelkipásztora
- 2000–2003: Az Északi Egyházkerület missziói lelkésze, az országos Missziói Bizottság tagja
- 2000-től a cinkotai Evangélikus Missziói Központ igazgatótanácsának elnöke (jelenleg is)
- 2001-től mentor a Evangélikus Hittudományi Egyetem hatodéves képzésében
- 2003 decemberétől esperes a Budai Egyházmegyében
- 2003-tól a piliscsabai Béthel Missziói Otthon igazgatótanácsának tagja

ARS POETICA

Ige: Keresztelési igém: 1Jn 4,16. Konfirmációi igém: 1Jn 4,18 és a szolgálatomban megerősítő igém: Jn 6,68–69. **Kifejtése:** Tudom, hogy életem alapja az Isten Krisztusban prezentált szeretete, s szeretném, ha a keresztyének életéből ez a szeretet rajzolódna ki.

Hogy értékeli Ön a magyar evangélikusság lelkiségét? Tud-e az egyház tenni valamit abban szervezettel, hogy a gyülekezetekben mély lelki munka támadjon?

Ha általánosságban beszélnék a lelkiségről, a magyar evangélikusság lelkiségéről, akkor hamis képet kapnánk. Azt hiszem, hogy minden gyülekezetnek és azon belül minden kisebb közösségnek megvan a maga lelkisége. Ezek közül sokban egészséges lelki élet fedezhető fel. Olyan, amely jó teológiai alapokon, biblikus gondolkodáson nyugszik. Természetesen vannak túlkapások, s vannak hiányok is. Azt hiszem, hogy nem a jelen állapot, hanem Jézus felhívása, szava tehet elégedetlenné. „*Legyetek tökéletesek, mint ahogy mennyei Atyátok tökéletes.*” Ez mindenképpen arra ösztönöz, hogy a legelevenebb hitélet esetén se váljunk tétlennékké.

Természetesen nem vagyok elégedett a lelki munkával. Túlságosan lelkészcentrikus és lelkészfüggő. Hiszem, hogy a lelkészek evangélizálásával és a nem lelkészek képzésének és inspiráló, ébresztő megszólításával sokkal többet lehetne tenni. Látásom szerint komolyabban kellene venni a lutheri gondolkodás sajátosságait s még komolyabban a Krisztushoz kötődés kérdését.

Mi a véleménye a manapság gyakran előtérbe kerülő liturgiai változásról?

Nem azt tartom izgalmas kérdésnek, hogy milyen lesz a liturgiánk, hanem azt, hogy komolyan vesszük-e, amit csinálunk, vagy sem. Meg vagyok arról győződve, hogy a liturgiai reform nem következik be akkor, ha nincs a gyülekezeti életben olyan újulás, amely a megkövesedett tradíciókat felülírja. Az új, alternatív Agenda sok-sok értéke ellenére azért nem lesz egyhamar általánosan elfogadott és „kedvelt”, mert nem a gyülekezeti életben mutatózó pezsdülés szülte. Értéke viszont a sokszínűség és a variálhatóság, amely által talán egy-egy gyülekezeti közösség ráébredhet arra, hogy a szolgáló közösség lehet csak életképes.

Miben látja Ön a püspöki tevékenység helyét, létjogosultságát a Magyarországi Evangélikus Egyházban?

A püspöki tevékenység az egy, meg nem osztható lelkészi szolgálatnak a része. Ez alatt azt értem, hogy a püspök nem több a segédlelkészénél. A feladata más, a gyülekezetét elsősorban a lelkészek teszik ki. Ezért elsődlegesnek tartom azt, hogy a püspöki tevékenységnek a fő gerincét a lelkészek pásztorolása, vigasztalása, bátorítása tegye ki. Fontosnak érzem, hogy a lelkészképzés folyamatában legyen jelen. Segítse a fiatalabb korosztályt a karizmájának felismerésére, s ezek alapján segítse a szolgálatba való bekapcsolódást. Amióta részt vállalom a lelkészképzésben mint a hatodévesek mentora, látom, hogy milyen fontos annak a meglátatása, hogy a szolgálat keresztye és a szolgálat öröme egymástól el nem választható. De a keresztnak nem emberek által feltett tehernek kell lenni.

A püspöki tevékenységnek azonban jelenleg vannak olyan elemei, amelyeket semmiképpen nem tartok helyesnek. A püspök ne legyen pénzelosztó. A püspök ne legyen protokollembert, s azt is látom, hogy a püspök nem lehet mindentudó, tehát nem feladata minden szakkonferencián előadást tartani. Szervezőkészséggel viszont és a lelkész-tár-

Köztudomású, hogy az Északi Egyházkerület püspöke, D. Szebik Imre 2006. február 28-án nyugalomba vonul, és az utódjául ajánlott lelkészek közül hárman vállalták a jelölést. A www.lutheran.hu című internetes honlap külön „interaktív rovatot” szentelt a püspökválasztásnak. Mivel az Evangélikus Élet természetesen semmilyen módon nem kívánja befolyásolni a választás kimenetelét, szerkesztőségünk úgy döntött, hogy – ha már az új médium megelőzött bennünket – az alábbiakban változtatások nélkül közöljük a Koczor Tamás esperes által feltett kérdéssort, illetőleg az erre adott válaszokat. (A kerület egyházközségei november 20-án szavaznak. Szavazatbontás december 5-én.)

sai karizmáinak ismeretében és a nem lelkész munkatársai megbízásával sokat tehet, hogy a társadalmi-politikai és kulturális közéletben az egyház jól prezentálja magát. Hiszem, hogy a jelenleg bebetonozottnak vélt társadalmi és politikai elvárások következtetés, a püspöki szolgálat prioritását szem előtt tartó magatartással idővel átforgalmazhatók lesznek.

Hogy látja Ön ma az ökumené helyzetét egy olyan országban, ahol az evangélikusság egyre inkább kisebbségbe szorul felekezeti értelemben?

Vannak helyzetek, amelyekben mi, evangélikusok csak a nagyobb egyháztestek farvizén tudunk úszni. (Például oktatástügy, állami támogatások.) Ezekben a helyzetekben is meg kell fogalmaznunk a karakteres evangélikus álláspontot. Nem szabad, hogy a „jó viszony érdekében” lemondjunk véleményünkéről.

Vannak helyzetek, amelyekben éppen nekünk, kisebbségben élő evangélikusoknak van lehetőségünk. Azt hiszem, hogy az evangéliumi alapokon nyugvó kezdeményezésekkel kell keresnünk más felekezettel a közös szolgálatot.

Meg vagyok arról győződve, hogy az ökumené területén sem a másik felekezethez kell igazodnunk, hanem a mi Urunkhoz. A vele való kapcsolat soha nem tesz zárttá, elősegíti a közeledést és a párbeszédet.

Mekkora esélyt lát Ön az evangélikus gondolkodás megmaradására egy vallásilag felhígult társadalomban?

Fővárosi gyülekezetben szolgálva azt tapasztalom, hogy az evangélikus gondolkodásnak és kegyességnek, az evangéliumi szabadságnak ma is van vonzereje. Az evangélikus teológiai gondolkodás egyik sajátossága – a theologia crucis – olyan újszerűen hat a mai, sikerre és dicsőségre kihegyezett életeszmények között, hogy sokan ebben fedezik fel életük megoldását. Ezt a sajátosságunkat őrizni kell.

Mit lehetne tenni az egyház anyagi önállósodásáért? Kell-e egyáltalán ezzel foglalkozni? Hogy lehetne jól felhasználni az egyházi vagyont?

Anyagi kérdéseknél fontosabbnak érzem a lelki ébredést. A gyülekezetek anyagi önállósodása kettős alapon nyugodhat: a lelki élet elevenedése magával hozza a szolidaritást is. A közegyházi területen – a gazdálkodást nem ismerve is merem mondani – figyelni kell arra, hogy hol lehet ésszerűbb pengzsgazdálkodást elérni. Látásom szerint a gazdálkodásunk túlságosan „ingatlanorientált”. Ezen mindenképpen változtatni kell. Azt is fontosnak tartom, hogy az egyszerűbb vagy éppen szegényes körülmények között élő gyülekezeteket vagy lelkészeket ne irritálja a közegyházi gazdálkodás.

Lát-e esélyt a lelkészi állások anyagi stabilizálására, esetleges új állások, gyülekezetek alakítására? Mit lehet tenni az egymás mellett élő lelkészek nagy jövedelembeli különbsége okozta feszültségek enyhítésére?

A munka szempontjából igazi lelkészhiány van. Lehet, hogy sok, korábban önálló tradicionális gyülekezet nehezebben tartja fenn a lelkészi állását, de foglalkozni kell azokkal a nagyvárosokkal és fővárosi peremterületekkel, ahová nagyon sokan költöztek. Az új gyülekezetek s ezzel együtt lelkészi állások megszületése és a lelkészi fizetések közötti feszültségek enyhítése részben a központosított fizetés bevezetésével oldható meg, részben viszont a hagyományos gyülekezethatárok „halványításával”. Ez alatt azt értem, hogy egy-egy nagyobb gyülekezet vonzáskörzetében lévő kicsiny gyülekezet a lelkészi állás fenntartásában segíthetne. Meg kellene keresni azokat a szolgálati területeket, amelyeket országos (vagy kerületi) finanszírozással egy kicsiny gyülekezet lelkésze is elláthatna.

Üzenne-e valamit, elmondana-e még valamit az olvasóknak?

Támogatnám a püspöki szolgálat ciklikussá tételét. A püspöki szolgálat prioritásának hangsúlyozására elképzelhetőnek tartanám a fővároson kívüli püspöki székhely kialakítását.

Dr. Fabiny Tamás

Születési hely: Budapest

Születési dátum: 1959. február 5.

Család: Feleségem *Fabiny* (született *Béndek*) Katalin, angol–német–hittan szakos gimnáziumi tanár. Gyermekünk: *Blanka* (1994) ötödikes a Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban; *Márton* (1996) harmadikos a zuglói Móra Ferenc Általános Iskolában; *Lujza* (2005. február) otthon kúszik-mászik.

Mobil: 20/824-5926

E-mail: tamas.fabiny@lutheran.hu

TANULMÁNYOK

- 1977–1982: Evangélikus Teológiai Akadémia, Budapest
- 1984/85, 1993/94 és 1997/98: Friedrich Alexander Egyetem, Erlangen–Nürnberg
- 1985/86: Lutheran School of Theology in Chicago

NYELVISMERET

német, felsőfokú; angol, felsőfokú

EGYÉB ISMERETEK ÉS KÉPESSÉGEK

Média: Tapasztalatok az írott és elektronikus sajtóban. Szerkesztő-riporterként 1996 óta a Duna Televízió külső munkatársa, 2001 óta a Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóbizottságának elnöke vagyok.

Magyar–magyar kapcsolatok: Szívügyemnek tekintem a határon túli magyarok, ezen belül is a magyar evangélikusok sorsát. Gazdag tapasztalatokat szerezhettem a testvérgyülekezeti kapcsolatokban, a Duna Televízióban végzett munkám és sok-sok személyes kapcsolat során. A Magyar Evangélikus Konferencia ötfős előkészítő bizottságának tagja vagyok.

Ifjúsági munka: Az 1980-ban Gyenesdiáson újrarendelt országos ifjúsági konferenciák egyik szervezője voltam, éppen 20 éven át minden nyáron veztettem ifjúsági konferenciákat Gyenesen, Balatonszárszón, Révfülöpön. 1990 és 1996 között a MEE Ifjúsági Bizottságának elnöke voltam.

SZOLGÁLATI HELYEK

- 1982–1986: Siófok, Kötce, Balatonszárszó (segédlelkész)
- 1986–1999: Budapest-Kőbánya (1986–87 segédlelkész, 1987–1999 parókus lelkész)
- 1999 – Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszék (itt 1989-től már óraadó, majd tanársegéd voltam) – előbb adjunktus, majd docens, jelenleg tanszékvezető egyetemi tanár; 2001 óta a VI. éves (gyakorlati) képzés koordinátora is

PUBLIKÁCIÓK

Könyvek

- Nézz föl!* (Tekusné Szabó Izával közösen), 1988
- „Hogy néki szent házat építs” – Józsa Márton és a siófi templom*, 1990
- „Sem magasság, sem mélység” – Keken András életregénye*, 1993
- Erzaehlte Dramen* [német nyelvű doktori disszertáció Jézus példázatairól], 2000
- Ajtórésnyi zsoltár*, 2001

Szerkesztők

- Tanítványok – Tanítványai köszöntik a 85 éves Pröhlle Károly professzort, aki maga is tanítvány, 1996
- Isten embere – *Türöczy Zoltán evangélikus püspök*, 2002 (másokkal együtt)
- Hetvenöt korinthusi szó – a 75 éves Cserháti Sándor professzor köszöntése, 2005

Cikkek, tanulmányok, igehirdetések: 1978 óta lennek meg írásaim az *Evangélikus Élet*, a *Diakonia*, a *Credo – Evangélikus Műhely*, a *Confessio*, a *Protestáns Szemle*, az *Erős Vár*, az *Útitárs*, a *Theologiai Szemle*, a *ProPer* (Protestáns Társadalomtudományi Periodika)

Gyházkerület püspökjelöltjei

című lapokban, különféle gyülekezeti hírlevelekben, a *Gyülekezetpedagógiai Füzetekben*, a *Visszhang*, a *Hullámhossz* című kötetekben, valamint angol és német nyelvű biblikus kiadványokban.

Ismeretterjesztő és dokumentumfilmek: A Duna Televízió egybek mellett a következő 25–60 perces filmjeimet sugározta: *„Semper reformanda” – a reformáció zsoldárai* (9 rész), továbbá filmek Lutherről, a reformációról, a Luther-filmekről, Melancthonról, Bóra Katalinról, a gályarab prédikátorokról, Albert Schweitzerről, Dietrich Bonhoefferről, Dag Hammarskjöldről, Ordass Lajosról, Túróczy Zoltánról, Böröcz Sándorról, Csepregi Béláról, Kinczler Irénről, József Attila istenes verseiről, a Johannita Lovagrendről, színpadi Jézus-szerepekről, protestáns papgyerekekről, a Lutheránus Világszövetségről, az Egyházak Világtanácsáról, a bajor–magyar történelmi és kulturális kapcsolatokról, az imádságról, a romákról az egyházban, az evangélikus országos találkozókról és Szélrőzsa fesztiválokról, az Evangélikus Hittudományi Egyetemről, valamint határon túli magyar evangélikusokról... Évente öt-hat evangélikus és református istentisztelet közvetítésének szervezője is lehetek.

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

Részvétel számos egyházi konferencián (Európai Egyházak Konferenciája, Lutheránus Világszövetség, Egyházak Világtanácsa), továbbá nemzetközi biblikus konferencián (SNTS) és médiatanácskozáson (KALME), illetve egyéb szakmai tanácskozáson, lelkészértekezleten.

TÁRSADALMI TEVÉKENYSÉGEK ÉS FUNKCIÓK

- Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB): a Hit- és Vallástudományi Bizottság elnöke
- Protestáns Újságírók Szövetsége (PRÚSZ): alelnök
- Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (MEVISZ): alapító tag, az első elnökség tagja (1988–1992)
- Magyar Protestáns Közművelődési Egyesület: alapító tag (1988)

ARS POETICA

Ige: „...a teremtet világ sóvárogva várja Isten fiainak megjelenését.” (Róm 8,19) **Kifejtése:** Évtizedek óta dolgozik bennem ez az ige, amióta 17 évesen, a budavári ifjúsági körben – egy laikus testvértől! – ige-hirdetést hallottam róla. Keresztény küldetésünk célját és irányát határozza meg, Nem maradhatunk rejtve, inkognitóban, hanem nyilvánosság elé kell állnunk. A teremtet világ Róm 8-ban ábrázolt vajúdása, sóhajtozása és feszült várakozása ma is mindennap tapasztalható valóság. Fontosak lehetnek a politikai, közéleti, ökológiai stb. szempontok, de a végső kérdésekre azon keretek között nem lehet választ, a legfőbb nyomorúságokra pedig megoldást találni. Ezért is döntő fontosságú a keresztények felölőssége: betöltjük-e hivatásunkat? Méltóak vagyunk-e arra, hogy Isten fiainak neveztessünk? A fenti ige nemcsak tükröt tart elénk, hanem meg is erősít küldetésünkben.

Hogy értékeli Ön a magyar evangélikusság lelkiségét? Tud-e az egyház tenni valamit abban szervezetileg, hogy a gyülekezetekben mély lelki munka támadjon?

Meggyőződésem, hogy szinte minden gyülekezetben létezik/létezhet egy olyan kis közösség, amely imádságos lelkiülettel vesz/venne részt az egyház életében. Ezek a testvérek többnyire még az egykori ébredés (például az evangélikus evangélizáció) gyermekei. Nagyon meg kell őket becsülni, hálát adva azért, hogy hitükkel, kegységükkel a legnehezebb időkben is segítettek a gyülekezetek megmaradásában. Sajnálatos tény viszont, hogy sok gyülekezetben kevés jele van az egészséges kegységnek, sokszor csak a megüresedő formaságok maradtak meg. Miként lehet ezen segíteni? Luther szava irányadó lehet: „Ha egy kocsis megtér, azt legelőször a lovai fogják észrevenni.” Vagyis: ha egy lelkész megtér, azt legelőször a hívei fogják észrevenni. Ezért létszükséglet a lelkészevangélizáció.

Mi a véleménye a manapság gyakran előtérbe kerülő liturgiai változásról?

Emlékszem, hogy a gyenesi ifjúsági konferenciákon már a '80-as évek elején használtuk a 17-es liturgiát, benne olyan fordulatokkal, mint „az Úr legyen veletek – és a te lelkeddel”. Hasonlóképpen a teológián is rendszeresek a liturgikus éneklések. A magam részéről igen szépnek és tartalmasnak tartom a „pax”-ot, vagyis a padszomszédokkal való kézfogást a

megbékélés jegyében. Szeretem az erdélyi magyar evangélikusok gazdagabb liturgiáját is. A „sursum corda” pedig kifejezetten segít az áhítat átélésében. DE! Mindezt csak türelmes magyarázatok kíséretében, megfelelő ütemben és kizárólag alternatív megoldásként tudom elképzelni.

Miben látja Ön a püspöki tevékenység helyét, létjogosultságát a Magyarországi Evangélikus Egyházban?

Egyértelműen a „pásztorok pásztora” kell, hogy legyen a püspök. „Episzkoposz” az ApCsel 20,28 értelmében: „Viseljétek tehát gondot magatokra és az egész nyájra, amelynek őrizőivé (felvigyázóivá) tett titeket a Szentlélek, hogy legeltessétek az Isten egyházát...” Attól tartok, sok lelkész érzi magát magányosan a szolgálatban. Sok a kiégés, elkopás, ellanyhulás. A preventív beavatkozás, jól időzített beszélgetés, személyes találkozás nagyobb bajokat előzhet meg. Bizalmi légkörben talán még időben lehet őszintén és testvéri módon beszélni az esetleges hitbeli kétely, magánéleti válság vagy akár a lelkeszi alkoholizmus kérdéseiről.

Fontos továbbá, hogy a püspök tudjon és merjen víziót megrajzolni, teológiai kérdésekben tisztán lásson, és legyen szava a közéletben is. Eközben nem külső tekintélyre kell törekednie. *Sándor Pál* filmjeinek egy-egy mondata érvényesíthető: „Kell egy csapat”, „Egyedül nem megy”. XXIII. János pápa imádsága is megszívlelendő, amikor „egy szikrányi humort” kér szolgálatában.

Kíváncos, hogy a püspökhelyettes ne csak névleges tisztséget viseljen, hanem legyen tényleges munkatársa a püspöknek, aki tudatosan meg is osztja vele a feladatokat. Jóllehet a püspökök jelen törvényeink szerint a nyugdíjas korig választják, adódhat olyan helyzet, hogy már korábban – önként, emelt fővel és jó lelkiismerettel – leteszi ezt a szolgálatot, és példának okáért gyülekezeti lelkész-ként szolgál tovább.

Hogy látja Ön ma az ökumené helyzetét egy olyan országban, ahol az evangélikusság egyre inkább kisebbségbe szorul felekezeti értelemben?

A kisebbségi lét mindig kihívást jelent: tudjuk, hogy kik vagyunk, hagyományainkra jó értelemben büszké lehetünk. De a görcsös bizonyítási vágytól is meg kell szabadulnunk. A „protestálás” eredendően nem tiltakozást jelentett, hanem tanúskodást valami mellett (pro-testo!). Jó lenne ezt komolyan venni.

Mekkora esélyt lát Ön az evangélikus gondolkodás megmaradására egy vallásilag felhígult társadalomban?

Nem kell a társadalmi változások után futni, nem kell mindenáron és mindenhol jelen lenni, de megfelelő helyen és időben igenis lehet tematizálni a közvéleményt. Az eddigi, többnyire re-aktív magatartás helyett inkább a pro-aktív lépések híve vagyok.

Mit lehetne tenni az egyház anyagi önállósodásáért? Kell-e egyáltalán ezzel foglalkozni? Hogy lehetne jól felhasználni az egyházi vagyont?

Teljes önállósodás aligha lehetséges, hiszen az egyházak közfunkciókat is ellátnak. A mindenkori kormánnyal való tárgyalások során azt kellene elérni, hogy a támogatás ne hullámmzó legyen, ne függjön az aktuális hatalom jó- vagy éppen rosszindulatától. Egységes rendszerű, kormányzati ciklusokon átívelő rendszert kell kitalálni, hiszen az sem jó, ha az egyházat a hatalom a maga tenyeréből eteti, és az sem, ha megvonásokkal bünteti. Hitéleti téren viszont minél inkább törekedni kell az önállósulásra. Két konkrét javaslatom: 1) belső, magyar „Partnerhilfe”, vagyis a tehetősebb gyülekezetek támogatásáa a kisebbeket; 2) az amerikai modell tanulmányozása, ahol lényegében a hívek adománya biztosítja a hitéleti tevékenységet.

Lát-e esélyt a lelkeszi állások anyagi stabilizálódására, esetleges új állások, gyülekezetek alakítására? Mit lehet tenni az egymás mellett élő lelkészek nagy jövedelembeli különbsége okozta feszültségek enyhítésére?

Nagyon jónak tartom a „pilicsabai modellt”, vagyis új gyülekezet és lelkeszi állás megszervezését ott, ahol jó esély van arra, hogy a közösség idővel megálljon a maga lábán. Minden ismert nehézség ellenére törekedni kell a lelkeszi fizetések arányosítására.

Üzenne-e valamit, elmondana-e még valamit az olvasóknak?

Oremus! Hadd emlékeztessenek arra, hogy az *Apostolok cselekedeteiben* minden jelentős döntést imádság előz meg és kísér. Csak néhány példa: imádkoztak, amikor Barsabbás és Mátyás között kellett választani (1,24); imádsággal és kézzátétellel bocsátották szolgálatba a hét diakónust (6,6); Péter imádkozott, mielőtt Kornéliusszal találkozott (10,9); Barnabást és Pált bötjölés, imádkozás és kézzátétel után indították el a missziói útra (13,3). Ma is csak az imádság nyomán születhetnek áldást hozó döntések.

Szell Bulcsú

Születési hely: Dombóvár

Születési dátum: 1949. aug. 31.

Család: Házasságot kötöttem 1972-ben Győri Évával. Öt gyermekünk született. Egyikőjük elhunyt 1999-ben. A többiek önálló családként élnek. Négy unokánk van.

Mobil: 20/824-3118

E-mail: szell@dpg.hu, szellbulcsu@yahoo.co.hu

TANULMÁNYOK

- 1955–1957: Apáczai Csere János Általános Iskola, Dombóvár
- 1957–1967: Apáczai Csere János Általános Iskola és Gimnázium, Budapest
- 1967–1972: Evangélikus Teológiai Akadémia, Budapest

NYELVISMERET

angol középfokon (nincs nyelvvizsgám); német; olasz középfoknál alacsonyabb szinten – érettségi

EGYÉB ISMERETEK ÉS KÉPESSEGEK

gyermekmunka, ifjúsági munka, látogató szolgálat

SZOLGÁLATI HELYEK

- 1972–1975: Bócsa
- 1975–1989: Lucfalva
- 1989-től máig: Budapest-Kispest

PUBLIKÁCIÓK

Cikkek és igehirdetések főleg az *Evangélikus Életben*, a *Lekipásztorban* és a *Keresztmetszet* és a *Hullámhossz* című könyvekben

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

- International Lutheran Bible Institutes Conference
- West Lisbon Family Mission Fellowship
- East European Missions Network
- Különböző bibliaiskolák és gyülekezetek

TÁRSADALMI TEVÉKENYSÉGEK ÉS FUNKCIÓK

- Kakas Lídia Evangélikus Szeretetotthon – igazgató
- Reménység Két Tannyelvű Keresztyén Iskola – kuratóriumi tag
- GAS-előadó, missziói bizottsági tag, az országos közgyűlés tagja

ARS POETICA

Ige: Lk 2,1; Róm 8,28; Zak 4,6; Neh 2,20.

Kifejtése: Lk 2,1; ezzel az igével hívott el az Úr az ő követésére. Róm 8,28: katonasági ígém, mely segített abban, hogy később is, életem minden feladata és nehézsége között megtaláljam ezek célját és értelmét. Zak 4,6: szolgálatomra vonatkozó ige. Sokszor nagy, lehetetlennek tűnő feladatok előtt állunk. Ha emberileg lehetetlen is valami, de Istennel van megoldás. Lelke által, imádsággal és szeretettel sok mindent el lehet érni. Amit pedig nem, arra nincs is szükség. Jézus Krisztus az ő Lelke által vezet, segít és eredményt ad mindenben. Neh 2,20: vele boldog közösség lehet egyházunk, gyülekezeteink és családuk is.

Hogy értékeli Ön a magyar evangélikusság lelkiségét? Tud-e az egyház tenni valamit abban szervezetileg, hogy a gyülekezetekben mély lelki munka támadjon?

Hálát adhatunk, hogy a magyar evangélikusság mély lelkiséggel rendelkezik. Azokon keresztül, akik a) a negyvenes évek ébredéséből jöttek; b) akik azóta jutottak elő hitre gyülekezetükben, evangélizációs csendesheteken, -napokon; c) más egyházakban let-

tek hívóvé, de „hajazóttek”; d) egyéni, személyes szolgálatok által elevenedtek meg. – Mégis, ezek a testvérek nincsenek túlsúlyban az egyházban. Sok evangélizációs rendezvényre van szükség, ahol ezek a testvérek meglevenedhetnek hitükben, a még nem hívők pedig hitre juthatnak. Körül kell nézni, hogy kik azok a „karizmatikus” vezetők, akik erre a szolgálatra alkalmasak, és őket kell fölkélni az ilyen alkalmak megtartására. – A tradicionális keresztyén-ség értékeire pedig mai módon építkezni kell.

Mi a véleménye a manapság gyakran előtérbe kerülő liturgiai változásról?

Mindenképpen színesíti a palettát. Lehetőségként bevezetném, a mainál egyszerűbb, illetve szabad jellegű istentiszteleti formával együtt. Mindenesetre ha van lelki élet, meglevenedés, az meghozza a maga „liturgiáját” is. A tartalom fogja megtalálni a maga kifejezési formáját, míg egy új forma bevezetésének a hatása esetleges.

Miben látja Ön a püspöki tevékenység helyét, létjogosultságát a Magyarországi Evangélikus Egyházban?

A püspök és a lelkészek hivatásra nézve azonosak, csak hivatallukra nézve különböznek egymástól. A szolgálat frontvonala a gyülekezetekben van, a lelkészek az első sorban küzdenek. Ebben a püspök és minden magasabb beosztásban lévő segítheti őket. A püspök egyre hangsúlyosabb feladata tehát, hogy a lelkészek testvére és pásztora legyen; ismerje alaposan helyzetüket, és támogassa őket, hogy ne legyenek egyedül, és gyülekezetük is erősödjék.

Természetesen maradjon az egyház képviselője a kívülvalók előtt; legyen tárgyalóképes, világos látású ember, a bibliai mértékek szerint. Az egyház közösségét szeretetben, de mégis biztos látással tartsa össze.

Hogy látja Ön ma az ökumené helyzetét egy olyan országban, ahol az evangélikusság egyre inkább kisebbségbe szorul felekezeti értelemben?

Ahhoz, hogy jól tudjunk hozzáállni az ökumenéhez, először is ismernünk kell saját egyházunkat, annak értékeit és esetleges negatív vonásait; legyen evangélikus identitásunk. Ebből az alapállásból tudjuk képviselni a sajátunkat és értékelni a többiek pozitív vonásait. Nem a szervezeti ökumenére törekednék, hanem arra, hogy a Krisztus-hívők támogassák egymást, és néhány közös alkalom által is erősödjének.

Mekkora esélyt lát Ön az evangélikus gondolkodás megmaradására egy vallásilag felhígult társadalomban?

Ha komolyan vesszük elhívatusunkat, óriásit; ha nem: végünk van.

Mit lehetne tenni az egyház anyagi önállósodásáért? Kell-e egyáltalán ezzel foglalkozni? Hogy lehetne jól felhasználni az egyházi vagyont?

Az intézmények működtetése állami funkciót vesz át, ezért az átvétel mértéke szerinti összeget továbbra is igényelnünk kell. – Ezenfelül teljes anyagi önállóságra törekednék, amennyire és amilyen mértékben lehetséges. Azon kell lennünk, hogy lehetőleg minden gyülekezet önellátó legyen, és ne csak segélyekkel tudja megoldani életvitele anyagi kérdéseit. Tanulmányoznunk kellene az amerikai evangélikus (AFLC, Lutheran Brethren, WELS stb.) és a kiségyházi modellt. Jó lenne belföldi testvérgyülekezeti kapcsolatokat kiépíteni; ez egyúttal, másodlagosan anyagi támogatást is jelenthetne a nagyobb közösség részéről. – Az egyházi vagyon aránylag nagyobb részét kellene lelki munkára, misszióra fordítani és a kisebbik részt az épületek fenntartására. Ha a lelki élet megerősödik, az magával hozza az anyagi helyzet javulását is. Fordítva ez kevésbé jellemző.

Lát-e esélyt a lelkeszi állások anyagi stabilizálódására, esetleges új állások, gyülekezetek alakítására? Mit lehet tenni az egymás mellett élő lelkészek nagy jövedelembeli különbsége okozta feszültségek enyhítésére?

Igen, a lelki élet meglevenedése a gyülekezetek megerősödését és a lelkeszi állások stabilizálódását hozza magával. Missziói gyülekezeteket lehet indítani – ha van arra alkalmas személy – határozott idejű anyagi és szolgálati támogatással.

Üzenne-e valamit, elmondana-e még valamit az olvasóknak?

Az egyház Kősziklára épült, ez a Kőszikla pedig Krisztus. Így az egyház megáll a világ végezetéig, még az élet viharai között is. Csak hogy ennek az egyháznak a magyarországi, evangélikus ága is megmarad-e, az azon múlik, hogy Jézus kezébe helyezzük-e naponta magunkat, gyülekezetünket és egyházunkat. Hazánk sorsa is sokban múlik azon, hogy lesz-e ébredés, sok, Jézus Urunkhoz hű, imádkozó és bibliaolvasó hívő. Neh 2,20.

PRÓHLE GERGELY

„Menj, és nézd meg, hogy jól vannak-e testvéreid...”

A Budapest Kongresszusi Központban október 30-án megrendezett protestáns kulturális esten elhangzott ünnepi beszéd

„Menj, és nézd meg, hogy jól vannak-e testvéreid...” – mondja az öreg Jákób elkényeztetett fiának, Józsefnek, s ezzel kezdetét veszi a Szentírás egyik legszövevényesebb, számtalan értelmezési lehetőséget magában rejtő története, mely nem véletlenül ihletett meg oly sok tudóst, művészt az elmúlt évszázadokban.

Jákób elküldi Józsefet, ezt az addig még a széltől is óvott, otthon ülő, drága, színes ruhákba öltöztetett ficsúrt, hogy ellenőrizze testvéreit, akikről – mint tudjuk – korábban általában „rossz híreket vitt apjának”, és akiket álomlátásai-val bosszantott, melyek mind az ő rendkívülségét voltak hivatva illusztrálni.

Menj, és nézz körül a világban, hagyd el megszokott környezetet, szerezz tapasztalatokat, próbáld ki magad! – Jákób nem sejtette, hogy kedves fiának elküldésével ilyen kalandorozatot indít el, melyben Isten kegyelmének megtapasztalása, a hit cselekedeteinek megnyilvánulása az elkényeztetett ficsúrt komoly államférfivá, népének megmentőjévé teszi.

Nem szándékom részletesen felidézni József történetét, különösen nem szándékom valamiféle bibliamagyarázattal előállni. Tudjuk, hogy József története nemcsak a zsidóság, hanem a keresztény írásmagyarázat számára is kulcsfontosságú, a motivikus analógiák okán a Megváltó egyik legfontosabb előképét láthatjuk benne; ugyanakkor Józsefet – Ábrahámhoz hasonlóan – az iszlám is prófétaként tiszteli.

József bibliai alakját vizsgálva azonban könnyű dolga van a világi embernek: a négyezer éves história főszereplője fontos személyisége az ókor történetének. Államszervezési, gazdaságpolitikai meglátásai ma is korszerűek: a gazdasági ciklusok – a hét szűk és hét bő esztendő – felismerése a gazdaságelméleti szakirodalom máig fontos alapvetése. Az átalányadózás – a termés húsz százalékának az egyiptomiak számára kötelezővé tett leadása – napjaink gazdaságpolitikájának egyik slágertémája. A közrakartározás kérdése is aktuális probléma – gondoljunk csak a hazánkban felhalmozódott búza viszonytagságos sorsára vagy az Európai Unió országaiban megtermelt, de el nem adott vajkészletekre. A korszerű államvezetésnek pedig máig alfája és ómegája, hogy a közös célok érdekében tevékenykedő polgár a hatalom szempontjából is értékeesebb, mint leigázott, megfélemlített párja.

Engedjék hát meg, hogy az öregedő Jákób tanácsát és a legnemesebb protestáns hagyományokat követve mi is kilépjünk gyülekezeteink, testvéri, keresztény környezetünk megszokott kereteiből, és nézzük meg, hogy jól vannak-e testvéreink, polgár-, honfi- és embertársaink.

Ha az ember öt éven át külföldön él, megtanulja egy kicsit kívülről szemlélni saját hazáját. Hazatérve aztán csodálkozik, próbál visszaszokni, és igyekszik úgy alakítani az igényeit, hogy észlelje ugyan a hazai visszásságokat, de mégse rongta el folyamatosan a kedélyállapotát. Németországból és Svájcából jöve a visszaszokás gondolai elsősorban a rend fogalma köré csoportosulnak.

Mi, magyarok hajlamosak vagyunk a rend fontosságát elnagyolni, a hagyományos pannon derű és egy totálisan félreértett modern lazaság jegyében – olykor még becsmérően is nyilatkozni a németes precizitásról és a helvét rendszertettről.

Van persze valami rokonszenves is ebben a hazai rendetlenségben, a hetvenes, nyolcvanas években pedig kifejezetten jól jött, hogy ez a mentalitás kezdte áthatni a kommunista rendszert is: ebből lett a németek által azóta is em-

legetett gulyáskommunizmus. Na de manapság?

Ha hazajövünk, és megnézzük, hogy jól élnek-e együtt testvéreink a saját hazánkban, akkor azért csak elcsodálkozunk azon, hogy életveszélyes tempóban lehet motorozni útjainkon, hogy egy fiatal rendőr életét kioltó popénekes a börtön helyett különböző show-műsorokban ül, hogy soha sem fog pontosan kiderülni, ki és mennyi pénzt lopott a K&H-botrányban, vagy hogy büntetlenül lehet hatalmas villákat építeni termésvédelmi területen. Ezek csak apró, kiragadott példák, de mint cseppben a tenger, bennük van mindaz, ami az együttélést megnehezíti.

A rengeteg kéregető, az aluljáróban hullámpapíron alvó ember látványa is azt mutatja, hogy tizenöt évvel a rendszerváltozás után sincs rendben a szociális, egészségügyi ellátás – és tudjuk, hogy ez csak a jéghegy csúcsa.

Azt sem érteni pontosan, hogy makroszinten az államháztartási hiány előrelézése miért nincs köszönőviszonyban sem a valósággal. Mi ez, ha nem rendtelenség?

Gazdasági állapotainkat mindenki a saját tapasztalatai alapján tudja a legjobban értékelni. Egy kérdést azonban valószínűleg közfelkiáltással is feltehetünk: Hol vagy, József? Megkérdezhetnénk tőle, hogy most épp a hét szűk vagy a hét bő esztendő időszakát éljük-e. Lendületben, avagy válságban van-e épp az ország, mert ez bizony még a tapasztalt újságolvasó számára sem derül ki mostanság világosan. Vannak-e még tartalékaink a nagy mennyiségű búzán kívül? Az állami intézményekben elrendelt úgynevezett maradványképzési kötelezettség az ésszerű takarékoság jegyében a jövő záloga-e, vagy csupán szorult helyzetünk kényszerű, pillanatnyi megoldása? Megtudakolhatnánk azt is, hogy az egyházi intézményeket érintő költségvetési megvonások miként viszonyulnak az államvezetési bölcsességhez. És ne felejtjük el a legfőbb kérdést: mit kellene tennünk annak érdekében, hogy a jelenleginél sokkal szélesebb körben világossá váljék: a hit dolga és a tettek minősége szorosan összefüggnek egymással.

Legnemesebb protestáns hagyományaink egyike az a lutheri gondolat, hogy a mindennapi munka mindenkinek a maga személyes hitvallása. József tetteinek forrása az isteni kegyelembe vetett hite volt, idegenként csak úgy lehetett sikeres, hogy tettei minősítették a hitét. Nem várhatjuk, csupán remélhetjük, hogy hit és tett összefüggését mindenki a maga számára is felismeri.

Nem állíthatjuk persze, hogy hit nélkül kizárt a nemes cselekedet. De azt igenis bátran elmondhatjuk, hogy a hit által inspirált tett általában azok javára is szolgál, akik maguk esetleg nem hisznek. Ilyen értelemben tehát az ideológiai semleges állam is érdekelt abban, hogy a hit cselekedetei javítsanak a közjó állapotán.

Nem kell messzire mennünk, hogy az összefüggést a mai Magyarországon is felfedezzük.

Elég megnéznünk, hogy az egyházi iskolákban mennyivel kevesebb gyerek lesz kábítóserfüggő, vagy hogy a felvételi statisztikákban hol állnak az egyházi középiskolák. Nem ideológiai, hanem gyakorlati érveink vannak tehát minden

olyan elképzeléssel szemben, amelyek az egyházi intézmények térnyerését szándékoznak akadályozni.

Egyik legfontosabb németországi tapasztalatom, hogy az európai szociáldemokrácia és liberalizmus már réges-rég tudomásul vette és meg is becsüli, hogy a keresztény egyházak a közjó gyarapításának fontos szereplői. Üdvös lenne, ha ez a felismerés itthon is megérne.

Nemrég a Külügyminisztérium egyik igen felelősségteljes beosztásában dolgozó adminisztratív munkatársa – aki evangélikus egyháztag is – mondta el nekem, hogy egyik felettese megkérdezte tőle: hogy lehetséges az, hogy ilyen nagy figyelemmel, hiba nélkül, ugyanakkor derűvel képes évtizedek óta mindenki megelégedésére dolgozni? Szerény protestáns testvérünk csak mosolygott és hallgatott. Hálát adott hitéért, mely képessé tette őt a kiváló munkára. Lehet azonban, hogy – tekintettel a körülményekre – a jövőben nem elég a mosoly és a hallgatás. Nem hivalkodóan, csak szerényen és tárgyyszerűen a világi hatalmak és a szélesebb – ha tetszik, pogány – közvélemény számára is érdemes megvilágítani hit és tett összefüggését. Szerényen, tárgyyszerűen, halkan, de határozottan. Nem felsőbbrendűséget sugallva, nem hivalkodóan, de öntudatosan.

De nézzünk egy kicsit a határainkon túlra. Nézzük meg, jól vannak-e ott testvéreink, elsősorban a magyarok.

FOTO: BARTA INRE

könnyű manapság ezt a felelősséget komolyan venni. Közvélemény-kutatások bizonyítják, hogy a nemzeti összetartozás eszméje – egyébként csakúgy, mint a kereszténység – a megkérdőjelezteknek legfeljebb ötven százaléka számára vonzó vagy legalábbis nem taszító érték.

Szomorú tapasztalata volt a határon túli magyarok állampolgárságáról tartott népszavazásnak, hogy a szavazásra jogosultak többsége nem is tartotta fontosnak a feltett kérdést, a szavazók között pedig csupán kis többsége volt a támogatóknak.

Ilyen körülmények között nem meglepő, csak szomorú, hogy a magukat felelősnek tekintő politikusok között is voltak, akik a *nemre* buzdítottak.

Az „eredmény” közismert: a határon túli magyarság csalódottsága, haragja érthető. Érthető ott, ahol a közelgő európai uniós tagság okán a magyar állampolgárságnak inkább gesztusértéke lett volna, de még inkább érthető ott, ahol az egzisztenciális kiszolgáltatottság mindennapos atrocitásokban is nyilvánul: a Délvidéken.

Pörölhetünk és háboroghatunk mi is, de azért – nem mentségeket keresve – halkan meg kell kérdeznünk: vajon nem vétkeztek-e azok is, akik kikényszerítették a népszavazás kírását? Kezdeményezésük nem ahhoz hasonlatos-e, mintha egy lázas beteg gyerektől kérdeznénk meg november végén, hogy szeretne-e a Balatonban fürödni, ahelyett hogy július közepén kérdeznénk meg ugyanezt egy egészségestől?

Németországban és Svájcban is meglepett a tapasztalat, hogy a magyar egyesületek döntő többségének vezetősége erdélyi, felvidéki, délvidéki magyarokból áll. Leginkább olyanokból, akik 1990 óta hagyják el a szülőföldjüket. Szomorú, de a történetek nyomán érthető, hogy ha a szülőföldön maradás kilátástalanná válik, akkor az anyaországon átlépve keresik boldogulásukat tehetséges, jól képzett honfitársaink.

A tények rögzítése fontos, de a kesergéssel nem jutunk semmire. Svájcban, a német, francia, olasz és rétoromán tagoltság okán – és a sok bevándorló miatt is – akaratnemzetről beszélnek, melyet a sorsközösség tudata és a közös érdekek tartanak össze.

A mi nemzettudatunknak talán nagyobb az érzelmi töltése; a sorsközösség tudata és a gyakorlati érdekek iránti fogékonyságunk sajnos mintha gyengébb lenne. Pedig a mai modern világban – ezt tudomásul kell vennünk – a gyakorlati haszon fontos, gyakran túl fontos szempont.

A magyar-magyar viszonylatban kialakuló gazdasági kapcsolatok, kölcsönös befektetések nem pótolhatják ugyan a klasszikus értelemben vett nemzeti szolidaritást, de segíthetnek határon túli testvéreinknek bekapcsolódni a közös gazdasági vérkeringésbe, ami távlatokat ad a szülőföldön maradásnak is. A sorsközösség pedig a közös történelem tudatosításával erősíthető: nem a sérelmi politikán alapuló árvalányhajás magyarkodással, mert ez csak arra jó, hogy könnyes szemmel nézzük

a Budapestten terítőket áruló széki asszonyokat. A közös múlt tudatában és a közös jövő reményében egyenrangú partnereként kezelve egymást jutunk csak előbbre. Budapestről nem kegyet gyakorolva, Kolozsvárról pedig nem – az évti-

zedes elszakíttottság okán – többletjogokat követelve.

Egyházaink komolyan veszik nemzetpolitikai felelősségüket, sokszor olyan feladatokat is magukra vállalva, amelyek inkább az állam hatáskörébe tartoznának. Az előbb feltett kérdést ebben az összefüggésben újra megfogalmazhatnánk: Hol vagy, József?

A zsidó-magyar sorsközösség közismert motívuma a magyar eszmetörténetnek. Óvatosan kell persze bánni a párhuzammal, de a népet kisebbségi helyzetben is intakt állapotban megőrizni tudó államférfinak biztosan lennének javaslatai mai helyzetünkben.

Tovább tágítva testvéreink körét, ismét szomorú kötelességünk felidézni az elmúlt év decemberét. A határon túli magyarság iránti szolidaritás érzését egy csapásra háttérbe szorította a délkelet-ázsiai szökőár borzalma. Mit kezdjünk e végzetes természeti jelenségekkel, az afganisztáni földrengéssel, felhőszakadásokkal, árvizekkel – akár a tengeren túl, akár a Székelyföldön vagy a Tisza mentén?

Az augusztusi esőzések nyomán három napig áram- és vízellátás nélkül maradt az egyik legelegánsabb svájci üdülőhely, ami mindennél jobban mutatja, hogy milyen kiszolgáltatottá válhat a magát mindenre képesnek tartó, felvilágosult, civilizált ember. Vajon nem ekkorban a helyzetekben derül ki igazán, hogy a tett ereje véges a hit ereje vagy legalábbis vigasza nélkül?

Baptista testvéreink segélyszervezete és főleg a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet emberfeletti munkája láttán tudatosulhat bennünk az embertársaink iránt viselendő egyetemes felelősség.

Legutóbb, pakisztáni bevetésük kapcsán láthattuk, hogy a bajban miképpen veszíti el jelentőségét a „kulturák harca”, hogy miként segíti a keresztény orvos és ápoló a földrengéstől sújtott muzulmánokat. A bibliai József, a mohamedánok által is tisztelt próféta ilyenkor minden bizonnyal ott van közöttük. A világpolitika hírei hallatán – szóljanak azok akár az iráni fegyverkezésről, akár a palesztin menekülttáborokat ért támadásokról vagy Törökország esetleges európai uniós tagságáról – csak reménykedni tudunk, hogy muzulmánok, zsidók és keresztények, ha nem is testvéri szeretetben, de legalább egymással tolerálva együtt tudnak élni egymással. Még akkor is, ha József sírját Nabluszban, a bibliai Sikemben 2000-ben radikális palesztinok lerombolták...

József története tele van cselszövéssele, kísértéssel, emberi gyarlósággal. A történet szereplői olyanok, mint mi: hiúak, esendők, kevélyek és intrikusok, többé vagy kevésbé tehetségesek, ravaszak vagy épp kegyesek. Együttélésre vannak ítélve, el kell viselniük egymást. El kell fogadniuk egymást olyannak, amilyenek, mert közös a felelősségük Jákób nemzetiségének fennmaradásáért, ami által egymásért is felelősséget viselnek. Ezt a közös felelősséget tudatosítva érdemes nekünk is alakítanunk a magunk és testvéreink sorsát, egymáshoz való viszonyunkat országon belül, a nemzeti közösségben és világszerte.

A közösen viselt felelősség a közjó, a közrend alapja, a gazdasági felemelkedés záloga, a természeti csapások, a globális kihívások leküzdésének egyetlen lehetséges módja.

„Ti rosszat tervezetek ellenem, de Isten terve jóra fordította azt, hogy úgy cselekedjék, ahogyan az ma van, és sok nép életét megtartsa” (Móz 50,20) – Józsefnek ez a mondata biztosságot és egyben könnyedséget adhat lépteinknek. Bizonyosságot abban, hogy sosem vagyunk egyedül!

Egy első (ju)bálozó feljegyzései

► **Nem feltétlenül értek egyet azzal a magvas megállapítással, hogy a szabályok azért vannak, hogy megszegjük őket. Ennek ellenére nincs az a zsurnaliszta, aki ne örülne annak, ha a műfaji korlátokat „áthágva” egy szubjektív, valóban személyes hangú írást vehet papírra. Így születethet meg az idei ökumenikus keresztény könnyűzenei fesztiválról, ismertebb nevén a Jubálról szóló írás, az Egy első (ju)bálozó feljegyzései.**

Tudom, egy hölgy korát nem illik megkérdezni, előljáróban mégis úgy érzem, hogy meg kell jegyeznem: krisztusi korban vagyok. Elég idős tehát ahhoz, hogy (sajnálatos módon) egyre több kisgyerek már ne szíával, hanem hangos csókolommal köszönjön nekem az utcán, viszont még elég fiatal ahhoz, hogy lelkesen rajongjak a keresztény könnyűzenéért. Ezért tehát október 30-án délelőtt örömmel és egy első (ju)bálozó lelkese-
désével indultam a gödöllői Petőfi Sándor Művelődési Központba.

A kultúrház ajtaján ugyan a Jubálra hívogató plakátot nem lehetett látni, és a hangszóróból sem az éppen fellépő együttes zenéje hallatszott, de az érkező családossága csökkennhetett, amikor az épületbe lépve a regisztrációs asztalnál kedves lányok mosolyogtak rá. A fellépőknek kék karszalagot adtak, a gyermekmegőrzőbe terelt csemetéknek sárgát. Azok pedig, akik támogatni szerették volna a rendezvényt, négyszáz forintért narancssárga színű karszalagot vehettek maguknak. Ezenkívül az előtérben még három asztal állt, amelyeknél keresztény tartalmú kazetták, cédé- és könyvek közül válogathattak az érdeklődők.

A tizenhatodik alkalommal megren-

dezett Jubál keresztény könnyűzenei fesztivál az emeleti teremben zajlott. Az első fellépő a *Nem Adom Fel* együttes volt. A csapatnak – amely olyan felnőtt értelmi fogyatékosokból áll, akikhez profi zenészek is csatlakoztak – sikerült nagyon jó hangulatot teremtenie a kis létszámú közönség előtt. Amint azt a formáció egyik tagja megjegyezte: „Látjátok, alakul ez, nem kell ehhez olyan nagy tömeg!” És a dolog valóban alakult.

Déli tizenkét órától este tízig félórás váltásban, *szünet nélkül* követték egymást a különböző felekezethez tartozó, eltérő zenei stílust képviselő zenekarok – szám szerint tizenöt.

Talán ez volt az egyedüli dolog, ami árnyékot vetett e maratoni örömeztetésre. Aki akart, természetesen bármikor kimehetett éhségét vagy szomjúságát csillapítani, és engedhetett a természet hívó szavának, mégis, este fél hat felé nyomasztó teherként nehezedett az emberre az a tény, hogy a teremben nincs kielégítően megoldva a szellőzés, és az emberek számának növekedésével egyenes arányban csökkent a belélegezhető friss levegő. Ezzel együtt meggondolandó volt, hogy valaki kimenjen-e a teremből, vagy sem, hiszen ezzel azt „kockáztatta”, hogy nem hallja az éppen szereplők produkcióját. (Az előtérben kora délutánig működött még ugyan egy televízió, amelyen keresztül nyomon lehetett követni a fenti nagyteremben zajló eseményeket, de a képláda hamar feladta a harcot, és sötétségbe borult...)

Délután három óra körül már valóban sokan voltak, kicsivel később már a széksorok mellett is álltak az emberek. Többen meg is jegyezték, hogy eddig még soha nem volt ennyi néző, mint most. A találkozó tehát megvalósította tervezett célját: fellépési lehetőséget biztosított az amatőr zenekaroknak, megteremtett egy olyan fórumot, ahol a ke-

resztény könnyűzenei élet képviselői találkozhattak egymással és azokkal, akik ezt a műfajt szeretik, vagy esetleg egy konkrét együttest kedvelnek.

A minden dicséretet megérdemlő szervezők tehát létező igényt elégítettek és elégítenek ki már másfél évtizede.

Egy kívülről szemével nézve (és fülével hallgatva) a muzsikások és énekesek mesterségbeli tudása, a produkciók színvonalára között akadtak eltérések. Minden előadó esetében azonos volt azonban az őszinte lelkesedés. Örömet lehetett látni mind a színpadon szereplők, mind pedig a közönség soraiban ülők arcán. Túlzás nélkül elmondható, hogy mindenkit felkelcsitettek, lelkiileg feltöltöttek és megmozgattak a zenék, a szövegek.

A szereplők szájából elhangzott egy-egy rövid, többnyire csak pár szavas tanúskodás Istenről. Este volt egy hosszabb ideig tartó bizonyágtétel is, Meláth Attila váci baptista lelkipásztornak a szó szoros és átvitt értelemben is felfrissítő és felrázó ígéhirdetése. A lelkész 2Kor 5,16–17 alapján tartott rövid igei elmélkedésében a fiatalokat az ő szavaikkal, az ő stílusukban szólította meg, Isten szolgálatára buzdítva őket.

A krónikás nem sokkal ezután azonban sajnos távozni kényszerült, mert úgy érezte, hogy több vizuális és auditív élményt ezen a napon már nem tudna befogadni. A füle még a HÉV-en is zúgott egy ideig – így jár az, aki órákon át olyan helyen ül, ahonnan a színpadot remekül látja ugyan, de túl közel van a hangfalakhoz...

A szíve azonban tele volt örömmel, és elhatározta, hogy jövőre is eljön Gödöllőre, mert teljes mértékben egyetértett azzal, amit egy „rendszeresen jubálozó” fiatal résztvevő így fogalmazott meg: „Olyan jó, amikor ilyen sok fiatal együtt dicséri Istent!”

■ GAZDAG ZSUZSANNA

BARTA IMRE FELVÉTELE

Ne add fel!

Zoli állandóan viccelt. Mindenbe belebeszél, s ha valaki mondott valami szellemeset, hatalmasakat nevetett; nem zavarta, hogy a pódiumon áll. Azután felhangzott egy újabb ének, s a színpadon lévőek közül kiki adottságai és lehetőségei szerint részt vett a produkcióban.

Ne széptűsünk, nem volt kifogástalan az előadás. Néha el-elcsúszott a szöveg, sőt időnként a kiejtés is hagyott némi kívánnivalót maga után. Persze nem lehet tökéletességet elvárni egy sérültekből álló zenekartól, de a sériult szó olvastán mégse gondolja senki, hogy valamiféle szánalmas, odavetett produkció jött létre! Nem! A maga hibáival, esendőségével együtt is felkészült előadókat, élvezhető műsorszámokat hallhattunk a Nem Adom Fel együttestől a Jubál fesztiválon.

Egy jó nevű karmester mesélte egyszer, hogy – sokakhoz hasonlóan – nem tudja megítélni, mikor melyik előadás lesz igazán sikeres. Hiszen mindig becsléletesen felkészülnek, elvégzik a szükséges munkát, és mégis: az egyik este szinte felizzik a levegő a koncertteremben, máskor meg – jóllehet ugyanazok a zenészek, ugyanabban a teremben, ugyanazt a zeneszámot adják elő – érzik, hogy valami nem volt az igazi, nem volt benne az a többlet, amely megfoghatatlan, megfogalmazhatatlan, de vitathatatlanul szebbé, jobbra varázsolja az estét, különlegessé teszi az előadást. S ő – tette hozzá – nagyon szeretné megfejteni, ismerni ezt a titkot.

De térjünk vissza a Jubálra. A Nem Adom Fel elérkezett az utolsó dalhoz. A zenekarvezető – ahogy az ilyenkor szokás – bemutatta az együttes tagjait, és felkonfe-

rálta az utolsó dalt: „Most pedig a Szállj fel magasra című régi sláger feldolgozása következik.”

A közönség soraiból taps és örömkialtás hallatszott, ám közben már megszólaltak a hangszerek, hiszen be kellett tartani a műsoridőt, még számos zenekar várt a sorára. S ekkor ismét megszólalt Zoli. Nem zavarta – talán nem is érdekelte –, hogy már szól a zene, hogy lejárt a nekik szánt idő, és egyáltalán, hogy a megtervezett program szerint most nem ő következne. Váratlanul elkezdett beszélni arról, hogy mit jelent neki ez a dal, és hogy mennyire szeretné, ha vele együtt másoknak is felszállna lelke az Űrhoz, mert valójában – a balesete óta meg különösképpen – nincs más reménye, mint ez az egyetlen út, amely a Teremtő felé vezet.

A hangszerek nem hallgattak el, halkan kísérték a spontán bizonyágtévőt. S Zoli csak mondta, mondta, mögötte némává, mozdulatlaná merevedtek énekes társai, de nem mozdult senki a nézőtérben sem. Feszült csend lett, mindenki elhallgatott, s pillanatok alatt szinte felforrósodott a levegő.

Amikor véget ért a monológ, előadták a dalt. Ugyanolyan őszintén, hitelesen és szívhez szólóan, ahogyan Zoli szájából hangzottak el az imént a szavak.

Természetesen nem maradt el az eredmény. Egészen biztos, hogy ez a dal – amely a maga korában hatalmas siker volt, s amelyet oly sokszor játszottak hálás, ujjongó, rajongó közönség előtt –, ez a dal nem kapott még olyan nagy-nagy szeretetet és zajos ünneplést, mint amilyenben a maroknyi közönség részesítette akkor és ott.

■ – GYARMATI –

Kedves Gyerekek!

► **Mostani sorozatunk hatodik, utolsó részéhez értünk. Mint mindig, most is találtak egy rejtvényt a történet végén. Ennek megfejtését is küldjétek el a szerkesztőség címére (Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár. Amint az korábban is történt, a megfejtést beküldők sorsoláson vesznek részt, amelynek során három szerencsés megfejtő ajándécsomagot nyer.**

6.

Már az őszi szünet is véget ért, amikor újra hittanórára ment a két elválaszthatatlan barát. Alig várták, hogy megtudhassák, melyik történetet hozza Klári néni a mostani alkalomra. A terem felé haladva annyira belemélyedtek a találgatásba, hogy egészen megijedtek, amikor Dani, az „iskola réme” váratlanul eléjük toppant. A néhány évvel idősebb fiú először gúnyosan végigmérté őket, majd nevetve így szólt hozzájuk:

– Nini! Itt jönnek a szentfizek! És milyen áhítatos képet vágnak! Az ujjai is milyen görbék már a sok imádkozástól... Na, siessetek a hittanórára, mert nem lesztek elég szentek!

Ez az utolsó mondat különösen is tetszett Dani barátainak, akikkel hangosan nevetve, még mindig őket csúfolva ment tovább a folyósón.

A két lány megkövülve bámult a távolodók után. Miért bántják őket? Dani pedig miért csúfolódik?! Nem ártottak ők senkinek sem. De talán az esett a legrosszabbul Anitának, hogy pont a hittanóra miatt gúnyolódott ez a nagyfiú! Mert a kislány tudja, hogy Jézus mindenkit szeret. És most azon csúfolódnak, hogy imádkoznak hozzá.

A lányok szomorúan folytatták útjukat a hittanterem felé, ahol Klári néni mosolyogva fogadta őket. Ám rögtön észrevette, hogy történt valami, ami miatt a két lánynak igencsak lóg az orra. Ők azonban nem voltak hajlandók elmondani az okát, mert annyira szégyelltek.

Klári néni egy római fiatalemberről kezdett mesélni, aki sok-sok évvel ezelőtt annyira gyűlölte Krisztus követőit, hogy állandóan csúfolta őket. Ám ez sem volt elég neki, mert egy nap elment a főpaphoz, hogy engedélyt kérjen arra, hogy megkötozve Jeruzsálembe vihesse őket. Annyira gyűlölte Jézus tanítványait, hogy képes lett volna még a gyerekeket is rabláncra fűzve odahurcolni. Az engedélyt meg is kapta, ő pedig fegyveres kíséretével együtt elviharzott, hogy bosszúvágyát kielégíthesse.

Ám amikor Damaszkusz felé tartott, hirtelen nagy fény villant fel körülötte, ő pedig ijedében a földre vetette magát. Akkor egy hangot hallott, amely így szólt hozzá:

– Saul, Saul, miért üldözöl engem?

Ő ijedten kérdezte a hangtól:

– Ki vagy, Uram?

– Én vagyok Jézus, akit te üldözöl.

Anita és Kriszti feszülten figyelték, hogy mi fog történni, hiszen mindkettőjüknek Dani jutott eszébe. Klári néni folytatta is:

– Saul azt a parancsot kapta Jézustól, hogy menjen be a városba, ahol majd megtudja, hogy mit kell tennie. Ám ahogy felkelt a földről, döbbsen tapasztalta, hogy megvakult. Társainak úgy kellett őt betámogatniuk a városba. Ott három napig nem látott, nem evett és nem ivott, csak imádkozott. Jézus akkor egy látomásban így szólt egy damaszkuszi tanítványhoz:

– Menj el Saulhoz, tedd rá a kezed, és újra látni fog.

Anániás, a tanítvány először szembe-

szállt ezzel a parancssal, hiszen ő is halotta már, hogy mennyi rosszat tett Saul a Krisztus-követők ellen. Azonban Jézus azt mondta:

– Kiválasztottam őt, hogy menjen el messzi vidékekre, és tanítsa az embereket rólam. De megmutatom neki, hogy milyen sokat kell szenvednie a nevemért.

– És minden úgy történt, ahogy a látomásban ez a tanítvány látta. Saulból lett a világ egyik legnagyobb misszionáriusa, vagyis olyan személy, aki Jézusról és szeretetéről tanítja az embereket. Jézusnak pedig a mai napig megvan a hatalma arra, hogy a legnagyobb csúfolódókat is saját követőivé tegye, akik imádkoznak hozzá, és mesélnek róla az embereknek – fejezte be Klári néni a történetet.

Anita és Kriszti örömmel néztek össze, és mindketten elhatározták, hogy imádkozni fognak azért, hogy Dani is úgy megváltozzon, mint Saul.

Húzzátok ki a felsorolt betűket, majd a megmaradtakat helyes sorrendben összeolvasva megtudjátok, mi lett Saul új neve.

m, e,	i	s	m	k	a
k, a, s,	a	p	e	c	g
i, c, g,	ő	i	g	l	m
ő, u	m	e	k	s	a
	u	ő	á	c	e

HETI ÚTRAVALÓ

Mert mindnyájunknak leplezetlenül kell odaállnunk a Krisztus ítélőszéke elé... (2Kor 5,10)

Szentháromság ünnepe után az utolsó előtti héten az Útmutató reggeli igéi a Niccai hitvallás e mondatát szemléltetik: „Hiszek az egy Úr Jézus Krisztusban, (...) aki (...) ismét eljön dicsőségben, ítélni élőket és holtakat, és uralkodásának nem lesz vége.” „Mert megjelenik az Úr dicsősége, látni fogja minden ember egyaránt. – Az Úr maga mondja ezt.” (Ézs 40,5) Az utolsó ítéletkor átvilágítás történik, amelynek során az Emberfia, a Király lesz a világ ítélőbírája. Az irgalmasság hatféle cselekedetnek közös alapja az Isten- és emberszeretet kettős, nagy parancsolatának gyakorlati megvalósítása. Jézus azonosítja magát segítségre szoruló felebarátainkkal: „Bizony, mondom nektek, amikor megtettétek ezeket akárcsak eggyel is a legkisebb atyámfiai közül, velem tettétek meg.” (Mt 25,40) A reformáció népe hiszi és vallja, hogy az üdvösséget nem érdemszerző jó cselekedetek révén, hanem kegyelemből, hit által nyerjük el (lásd Ef 2,8–9); de az igazi hitnek vannak látható gyümölcsei: a szeretet cselekedetei. „Mert amikor Jézus elválasztja a kecskéket a juhoktól, mindenek nyilvánosan meglátják, hogy kik voltak az ő kegyes, igaz keresztényei, s kik voltak istentelen képmutatók, hamis keresztények.” (Luther Márton) Isten gyermekei állhatatossággal várnak a dicsőséges szabadságra és testük megváltására: „Mert üdvösségünk reményiségre szól.” (Róm 8,24) De nem télen várakozás az életük, hanem Isten akaratának megcselekvésében telik el: „Aki tehát hallja tőlem ezeket a beszédeket, és cselekszi azokat, hasonló lesz az okos (bölcs) emberhez, aki kősziklára építette a házáat.” (Mt 7,24) Jézusba, a kőszikla alapba vetett hitünk megtart az ítélet tüzeiben is, amikor „az Úr megítéli az ő népét” (Zsid 10,30). „Bizony, ítélt az Úr népe ügyében, és megkönyörül szolgálín...” (5Móz 32,36); mindazokon, akik nem követik el szándékosan a hitehagyás bűnét, elutasítva Krisztus keresztáldozatát. A bűnbánati és imánpont Jézus a gyümölcstelen fügefá példájával a közelgő ítéletre figyelmezteti népét: „...hátha terem jövőre, ha pedig nem, akkor vágd ki.” Pilátus vérengzése és a silómai torony leomlása máig szóló üzenetet hordoz: „...ha meg nem tértek, mindnyájan hasonlóképpen vesztek el.” (Lk 13,9,3) A vasárnap ógyházi epistolai igéjében ma Pál is az ítéletre emlékeztet: „Mert amikor az Úr Jézus megjelenik a mennyből hatalmasan angyalával, tűz lángjában, bosszút áll azokon, akik nem ismerik Istent, és nem engedelmeskednek a mi Urunk Jézus Krisztus evangéliumának.” (2Thessz 1,7–8) S ekkor beteljesedik az Isten Fiának a nagytanácsban elhangzott kijelentése: „...mostantól fogva meglátjátok az Emberfiát, amint a Hatalmas jobbán ül, és eljön az ég felhőin.” (Mt 26,64) Majd elmúlik az ezer esztendő, megtörténik a halottak feltámadása és az utolsó ítélet a nagy fehér trónus előtt: „Ha valakit nem találtak beírva az élet könyvébe, azt a tűz tavába vetették.” (Jel 20,15) „Írd az élet könyvébe / Megváltottad nevét...” (EÉ 505,4)

■ GARAI ANDRÁS

Teológusok találkozása

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem hallgatói *dr. Szabó Lajos* rektor és *Johann Gyula* egyetemi lelkész vezetésével október 25-én viszonzották a katolikus Központi Szeminárium diákjainak előző félévi látogatását.

A délutánt, amelyen mindkét részről körülbelül húsz-húsz teológus vett részt, közös istentisztelettel kezdtük. *Bíró László* püspök szentbeszédében kiemelte a megtérés fontosságát, amely azt jelenti, hogy gyermekként állunk meg Isten előtt. Ezzel az alázattal tudjuk embertársainkat is szeretni és elfogadni, még ha egy másik felekezet tagjai is.

A kezdeti feszélyezettséget, zavart a kiscsoportos beszélgetések során próbáltuk eloszlatni. Olyan témákat jártunk körül, mint például hogy milyen pozitív élményeket szereztek egymás gyülekezeteiben vagy ökumenikus alkalmakon, és milyen hasznos, érdekes dolgokat látnak egymásban, amelyeket jó lenne átvenni, eltanulni a másiktól. Arra jutottunk, hogy evangélikus teológusként követendő példa lehet számunkra a katolikus kispapok elkötelezettsége, hivatásu-

data és a mindennapjaikban is jelen lévő spiritualitás (lelkigyakorlatok, személyes lelki vezető megléte). Ők a maguk részéről a Biblia tanulmányozását, a szentírástudományt szeretnék a protestánsokéhoz hasonló intenzitással művelni.

Azt is megtudtuk, hogy mi a különbség a kispapok reverendája, a görög katolikus hallgatók rékája és a premontrei szerzetesek cinguluma között, mi pedig a női lelkészség mibenlétebe avathattuk be őket.

Dr. Szabó Lajos így foglalta össze a délután tapasztalatait: a két egyház közös célja a pasztorális kérdésekre való válaszkeresés, a jobb kommunikáció megvalósítása és a fiatalok megszólítása. Az együtt gondolkodáshoz, a közös munkához viszont nem „protokollökumenére”, hanem egymás befogadására van szükség.

Az estét asztalközösséggel zártuk. Baráti kapcsolatok szövődtek, telefonszámok cserélődtek. A házat is bejárhattuk, ezáltal betekinthettünk abba, hogy miként zajlik teológustársaink felkészülése a feladatra, amely nem munka csupán, hanem – az egész életet kitöltő szolgálat.

■ ADÁMI MÁRIA

„Szívem vergődik keblemben...”

Sikes Attila nyugalmazott evangélikus lelkész tragikus hirtelenséggel távozott közülünk

2005. november 1-jén Sikes Attila lelkész 63 éves korában tragikus hirtelenséggel távozott a földön élők sorából. Nyugdíjasként élt feleségével együtt egy esztendeje Csanádapácán, az évtizedek óta üresen álló lelkészlakásban. 2000-ben püspöki áthelyezéssel került a Nyugat-Békési Evangélikus Egyházmege területére, hogy a csongrádi részen fekvő Ambrózfalván, Pitvaroson és a szórványokban lássa el a helyettes lelkészi szolgálatot. Az Erdélyből mintegy tíz éve átkerült lelkész kísérletet tett arra, hogy az említett területek evangélikus vallási életét felélessze, a sok éve helyi lelkész nélküli gyülekezetek életet újra megszervezze. A feladat nem volt könnyű. Az egyház vezetése megadta a szükséges segítséget: teljesen felújítottatott a romos parókia; új szolgálati gépkocsi volt hivatott segíteni a lelkészi munkát, személyi és gyülekezeti támogatás kialakítására került sor. Bár a megélhetést nagyon szerény fizetés biztosította, de a nagy területű kertből a kétkezi munkának köszönhetően sok minden kikerülhetett, amit máshol piacon lehet csak beszerezni.

Nagyon lassan, fokozatosan mindegyik helyen beindult a gyülekezeti élet, vasárnaponkénti rendszeres istentiszteletekről, új hittanосokról, gyülekezeti alkalmakról érkezett szóban lelkészi jelzés. Ahol több ember él együtt, az élet nem konfliktusmentes. A lelkész is megváltásra és bűnbocsánatra szoruló ember. Miután többszöri kísérlet követően már nem volt esély a konfliktusok békés helyi rendezésére, az egyházkerület elnöksége 2004 novemberében kezdeményezte Sikes Attila nyugdíjba vonulását, és gondoskodott átköltözéséről a számára felújított csanádapácai parókiaira. A konfliktusok egy része elkísérte őt, és úgy érezhette, hogy nem tud velük megküzdeni; szívében bűnbánattal és az 55. zsoltár szerint tekinthetett vissza az eltelt öt esztendőre – „*Szívem vergődik keblemben...*” (Zsolt 55,5)

2005. november 4-én a Déli Egyházkerület presbiteri ülése és közgyűlése meg-szororodott szívvel énekelte tragikusan elhunyt lelkészére emlékezve az 524. éneket. Különösen a második és a negyedik versszak szólt nyomatékosan; hívó, alázatos emberi lélekkel értve énekeltük: „Mérlegeden, örök Urunk, / Mind könnyűnek találtatunk. / Igazságod mérlegére / Hulljon Jézus drága vére. (...) Sze-gény szolgálón könyörülj, / Zsáért, ki szent jobbdon ül, / Ki érette is ontott vért: / Mi Urunkért, a Krisztusért.”

■ R. J.

ISTENTISZTELETI REND / 2005. november 13.

Szentháromság ünnepe után utolsó előtti vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Mt 25,31–46. Alapige: Ézs 61,10–11. Énekek: 502., 526.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bence Imre; **II., Húvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Missura Tibor; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztójanovics András; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; de. 11. (úrv.) Zászkaliczky Péter; du. 5. (asztali beszélgetés Gorka Sebestyénnel); **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. Smidéliusz András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Smidéliusz András; **Kerepesi út 69.** de. 8. Tamásy Tamásné; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Schulek Mátyas; de. 11. (úrv.) Schulek Mátyas; du. 6. (vespera) Joób Máté; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Joób Máté; **Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelkészség)** du. 6. (úrv.) Barthel-Rúzsza Zsolt; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Horváth-Hegyi Olivér; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.); **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Kende György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. dr. Juhász Géza; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11.** de. 10. (családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. 10. Kósa László; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 9. Kósa László; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyas; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

■ Összeállította: BODA SZUZA

Besztercebánya, a hétszázötven éves város

► **A város az egykori Zólyom vármegye székhelye, ma a Besztercebányai kerület központja. A település a hét alsó-magyarországi bányaváros egyike volt. Lakosainak száma a 20. században többszörösére emelkedett: míg 1931-ben tizenegyezer lakója volt, ma már nyolcvannyolcezen élnek benne. A Garam völgyében, a Beszterce-patak torkolatánál elterülő város a Nagy-Fátra, a Szlovák-érchegység és az Alacsony-Táttra felé irányuló turistaforgalom központja. Műemlékei gazdag múltjára emlékeztetnek.**

A város magyar és szlovák nevét a Beszterce-patakról kapta: a szláv eredetű bystrica gyors folyású vizet jelent, a -bánya utótag pedig az ércbányászatra utal. A bányászat a 8. századra nyúlik vissza. A Felvidék egyik legjelentősebb bányavárosa hétszázötven éve kapta városi rangját IV. Bélától. A türingiai szász hospeseknek adott városi kiváltság felhatalmazás volt Zólyom vármegye érceinek bányászatára is. 1494-ben az augsburgi Fuggerek és a velük rokon Thurzók itt is zálogul kapták a bányászat és az érckereskedelem jogát. A 16. század elején a város szinte egyeduralmat élvezett az európai réz- és ezüsbányászatban. 1608-ig a városban csak a németeknek volt polgárjoguk, magyarok és szlovákok nehezen válhattak főtéri háztulajdonossá vagy éppen tanácstaggá. A várost mestereimberei – órákészítők, aranyművesek, fegyverkovácsok, harangöntők – messze földön híressé tették.

A helység királyok kedvelt tartózkodási helye volt: IV. Béla, III. Endre, Károly Róbert, Nagy Lajos és Hunyadi Mátyás is szívesen időzött itt; a Mátyás-ház ma is áll. Érdekesség, hogy Bethlen Gábor erdélyi fejedelmet a városban tartott országgyűlésen választották magyar királlyá 1620-ban. A Rákóczi- és az 1848–49-es szabadságharc idején sokat szenvedett a város; Görgey és Guyon erre vonult 1849 januárjában a Szepesség érintésével a Tisza felé.

Trianonban Besztercebányát Cseh-szlovákiának ítélték. Ekkor szűnt meg a város evangélikus gimnáziuma. A kisebbségi magyar politika jelentős alakja, Petrogalli Oszkár ügyvéd is itt lakott, a szlovákiai magyar pártok működését szervezte. A település az 1944. augusztus 29-től október 27-ig tartó, a német megszállók ellen szervezett szlovák nemzeti felkelés székhelye volt.

A városban a reformáció óta van evangélikus gyülekezet, amely az ellenreformáció üldöztetései ellenére megmaradt. Lényegében az 1610-es zsolnai zsinat hozta létre a későbbiekben a Duna-Ti-

sza közére is kiterjedő bányai egyházkerület elődjét, amely nevét az alsó-magyarországi bányavárosokról kapta. Az evangélikus templom Pollack Mihály ter-

A Pollack Mihály által tervezett besztercebányai evangélikus templom

vei alapján épült klasszicista stílusban 1807-ben. Az evangélikus temetőben nyugszanak a fasori gimnázium egykori tanárai: Bőhm Károly kolozsvári egyetemi tanár, a Magyar Philosophiai Szemle alapítója és Jánosy István, az 1994-ben Nobel-díjjal kitüntetett Harsányi János egykori osztályfőnöke.

1795. október 6-án a városban szüle-

tett Lahner György honvédtábornok is; őt a születésnapján végezték ki 1849-ben az aradi tizenhárom egyikeként. Kuzmány Károly zólyomi, majd besztercebányai evangélikus lelkész volt, majd 1860-ban az uralkodói pátenssal törvényellenesen létesített pozsonyi egyházkerület szuperintendense lett, de az ellenállás miatt később lemondott. A városhoz csatolt település, Zólyomradvány reneszánsz kastélya az evangélikus egyház történetében jelentős szerepet játszó Radvánszky család birto-

ka volt.

Besztercebánya gazdag történelmének tanúi a nagyszerű műemlékek: a régi várból áll az eredetileg gótikus, részben barokk stílusban átépített plébániatemplom (az úgynevezett német templom), benne pedig a Szent Borbála-kápolna Lőcsei Pál mester szárnyas oltárával. A templomhoz épített fülkében egy 16. század eleji dombormű található: Krisztus az Olajfák hegyén. Az eredetileg ugyancsak gótikus stílusban épült szlovák templomot később szintén barokkizálták. Freskóinak témája a menny és a pokol.

A városban többször pusztított tűzvész; a gótikus Besztercebánya 1500 húsvétján égett le, ezt követően reneszánsz stílusban épült újjá. Az Óváros-háza reneszánsz épülete az egykori vár kaputornyából kialakított harangtorony mellett áll.

A Várkerületből a főtér felé haladva nagyszerű látványt nyújt az egykori piactér. A Várostorony különlegessége a két egymás feletti óra.

A város egykori piacán reneszánsz házak sorát találjuk: a Beniczky-ház a kamaragrófok egykori otthona, a bányakapitányság székhelye volt. Az Ébner-ház antik tárgyú domborművekkel gazdagon díszített épület. A Thurzó-ház eredetileg kamaraház volt; ma kerületi múzeumként működik. Sgraffito díszítését 1570-ben kapta, belső freskói pedig Mátyás királyhoz kapcsolódó legendákat és bibliai jeleneteket ábrázolnak, illetve a bányaművelést mutatják be. A székesegyház eredetileg a jezsuiták számára épült.

A főtéren hatalmas szökőkút áll. A térről kivezető Alsó utcában található a 18. századi Szent Erzsébet-templom. Az egykori vármegyeháza ma könyvtárnak ad otthont. Bél Mátyas egykori lakóházát ma emléktábla jelzi.

A város ünnepségsorozattal emlékezik meg fennállásának hétszázötvenedik évfordulójáról; még a virágagyások is a 750-es számot mutatják.

■ SZENTPÉTERY MIKLÓS

A Várkerület látképe: a német templom, a városi harangtorony és a Mátyás-ház az óratoronnyal

Két kerék dicsérete

Az előző napok ősze hajló időjárása után kellemes, langyos reggel köszöntött ránk. Hívogat a napfény, nehéz ilyenkor a négy fal között maradni. Gyors összekapolás, kerékpár-ellenőrzés, felmálházás és indulás. A cél a Budapesthez közeli, népszerű turistaparadicsom, a Dunakanyar gyöngyszeme: Szentendre.

Biztató kilátásokkal vágtunk neki az útnak. Kiadványok, szórólapok, útikönyvek tájékoztatnak arról, hogy Budapestről a Dunakanyarba végig kiépiült már a kényelmes, biztonságos kerékpárút. S bár a tapasztalat azt mutatja, hogy a jelzések és a tájékoztatás nem éppen kifogástalan a már megépült utakon, de egy kis leleményességgel azért rá lehet lelni a helyes irányra. A viszonylag korai indulás is jó döntésnek tűnt, hiszen hétvégén, a reggeli órákban – a bevásárlóközpontok környezetének kivételével – ideálisak a körülmények a kerékpározáshoz. Szinte üresek az utcák.

Vidáman nyomtuk a pedált. Eleinte kertvárosi mellékutcákon haladtunk, majd egy lepusztult vasútállomás bonyolult sorompórendszerén való átkelés tett próbára bennünket, ám utána megkaptuk a megígért jutalmat: végre ráterhetünk a kerékpárútra. Hosszú, hétköznapi jelentős forgalmat levezető út mellett haladt a kerekések aszfaltcsíkja a város északi határa és a dunai átkelés lehetőségét nyújtó vasúti híd felé. Úgy látszik, a derék biciklisták is inkább a kényelmet választották aznap, mivel csak néhány, hozzánk hasonlóan korán felkerekedő család tekert velünk egy irányba, s a bicikliklen – akárcsak nálunk – apró gyermek ült a csomagtartóra szerelt ülésben.

A kerékpározásban az a jó, hogy jelentősebb fáradtság nélkül, viszonylag sokáig végezhető. A labdajátékok általában néhány, legfeljebb háromnegyed órás játékrészből állnak, mégis alaposan megterhelik a résztvevőket. Ellenben még teljesen egy átlagos kerékpáros kirándulás is eltart három, négy, esetleg öt órán át, s az eredményeként nincs győztes és vesztes, csak a kellemes, enyhe, a hosszan tartó terhelés hatásaként jelentkező, jóleső fáradtság.

A másik vonzó dolog az utazás élménye. Igaz, világrészeket aligha kerékpárral jár be az ember, de városrészek megismerésére, tájak megszemlélésére kiválóan alkalmas ez az egyszerű közlekedé-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla

si eszköz. No és ráadásként kapjuk a szabadság semmihez nem fogható, mámorító érzését, amely akkor önti el a hobbi-szinten kerékpározót, amikor a gépjárműforgalomtól messzi, napsütötte úton, lenge szellőtől kísérve szántóföldek mellett halad el, miközben érzi a simogatott levegőt, a rétek és mezők illatát.

Továbbá van még egy előnyös oldala a kerékpározásnak: közben olyan dolgokra is ráér az ember, amelyekre más-kor kevésbé. Az elmélkedésre; a felvetések, ötletek, átélt situációk, hallott információk újragondolására, döntések megfontolására; egy-egy kérdés megválaszolására; elmúlt események értékelé-

sére; ismerősünk, barátunk szavainak felidézésére. A hibáinkkal, elkövetett kis gonoszságainkkal, a tetteink következményeivel való szembesülésre. Forog a kerék, monoton dolgozik a láb, és közben lehetőség adódik arra, hogy kattog-janak agyunk kerekai is – hiszen a kerékpár irányítása nem igényel különösebb szellemi erőfeszítést. „Igen, valóban nem viselkedtem szépen X-szel, fel is hívom majd hétfőn.” „Milyen igaza volt Y-nak abban a vitában, immár én is így látom, ki is fogok állni mellette.” „Tényleg változtatnunk kell majd a család mindennapjain, hiszen óvodás lett a gyer-

mek, szükséges, hogy továbblépjünk, és számba kell venni lassan az őszi, téli ünnepeinket is.” – Még számtalan ilyen és ehhez hasonló gondolat cikázhat a fejünkben, s ezeknek az átgondolására bizony jól jön az „ajándék” idő...

Izgalmas dolog kerestülhajtani a Dunahídon; csak egy erős korlát választ el a mélységtől, ahol az örvénylő, kavargó, zavaros víz rohan. De egyszersmind élmény is, amikor hajók felett, vasút mellett, távoli hegyekre tekintve tekerhetünk. A budai oldalon egy modern lakótelep zsúfolt utcáin, később egy főváros-hoz közeli település, Budakalász csendes, rendezett utcáin keresztül vezet az út. Lassan elhagyjuk a várost. Mellettünk autók száguldanak, de nekünk a – sajnos meglehetősen rossz minőségű – kerékpárúton vezet az utunk, amely elvisz Szentendrére. A kedves városban se szeri, se száma a kávéval, üdítővel, harapnivalóval váró üzleteknek, s mi tagadás, jól is esik az energia- és folyadék-utánpótlás – no meg a nyeregből való leszállás.

Ami igaz, az igaz: a nemzetközi sportélet nem tartja számon a jelentősebb sportteljesítmények között a Budapest–Szentendre kerékpárútvonal teljesítését, amely azonban arra kiválóan alkalmas, hogy megmozgassuk magunkat, szerezzünk némi jóleső, ám hamar múltó izomlázat és egy kellemes élményt. Az egészségünknek pedig maradéktalanul és garantáltan jót tesz a mozgás, ami már önmagában sem csekélység, hiszen kötelességünk is óvni, védeni, rendszeresen karbantartani lelkünk templomát!

■ GYARMATI GÁBOR

Nyári sugárfoszlányok

Odakinn vigasztalanul zuhog az eső... Már megint. Pedig pár napja – élvezve az „idős hölgyek nyarát”, a langyos, szőlőrellel, cukortalom-növelő napsütést – újra bizakodtunk. Talán a frankos, a kádár még jó lesz... Megállt a rothadás. A korábban erő fehér fajtákat már elvitte a sok csapadék. A gazdaember újra és újra reménykedik. Nekikeseredik, majd elől-ről kezd a bizakodást. Nem tehet mást.

Én meg azon gondolkodom: ha baj van, miért nem Istennél keressük a segítséget? Eleink pedig erre tanítottak minket; emberé a munka, Istené az áldás – adták tovább az örökséget. Kesergünk, szitkozódunk, fogadko-zunk, hogy feladjuk. Miért nem annál keres-sünk segítséget, aki a teremés Ura, s Ura az időjárásnak is? Ilyenkor tele kellene lenniük a templomoknak, összekulcsolt kezekkel kellene ostromolni az eget: Urunk, itt már csak te segíthetsz! Hová lett a régiek hite...? Vagy tán egy emiatt nehezedik rákat az Üristen keze? Talán tanítani akar, mert elvesztettünk valami nagyon fontosat.

Augusztusban Erdélyben voltam prédikálni, az IKE nyári nagy táborában (Ifjúsági Keresztyén Egyesület, a mi KIE-nk ottani megfelelője). Sáromberkén, ebben a Marosvásárhely és Szászrégen közt fekvő kis faluban volt a tábor. Háromszázhusz – igen, ennyi fiatal sereglett össze. A Teleki-kastélyban lehetett megszállni. A vásárhelyi Teleki Téka alapítója az egyik Teleki Sámuel, illetve a neves Afrika-kutató, a másik Teleki Sámuel, akiről a Teleki-vulkánt is elnevezték Afrikában – ők éltek hajdanán ebben a kastélyban. Most a lepusztult termekben málló vakolat emlékeztet a múlt dicsőségre és a jelenkor pénztelenségére.

Az áhítatok a helyi református templomban voltak, együtt étkeltünk a kultúrházban, kiscsoportos beszélgetésekre pedig ott volt az iskola. Szóval megtelt velünk a kis falu. A re-

formátus gyülekezet asszonycsapata főzte a juhtúrós puliszkát, a kapros káposztalevest és más erdélyi finomságokat. Az erősen hiányos infrastruktúra (pottyantós vécék, fürdés-mosdás hideg vízben) sem tartotta vissza a fiatalokat, hogy Isten igéjének a vonzásában együtt énekeljenek, imádkozzanak, esténként néptáncokat gyakoroljanak az olajos padlójú kultúrteremben. S az éjszakába nyúló, tűz körüli beszélgetések, december 5-e új-ra felszakadó, nehezen gyógyuló sebe, a kérdőjel a szemekben: miért nem kellettünk nektek? Lehet-e értelmes választ lelteni erre a kérdésre valaha is?

Egyik nap nem volt dolgom a táborban. Baranyai Janiék szóltak, hogy Pagács Zoliék-kal mennek Csíkszeredába, Illés-koncertre, és megkérdezte, hogy elmennék-e én is. Naná! Bár százhatvan kilométer a távolság, ellen-lehet-e állni egy ilyen hívásnak? Udvarhely és Csíkszereda közt, át a Hargitán végeláthatatlan sorban özönlöttek az autók. Örömmel fedeztem fel köztük a sok magyar rendszámot viselőt is. Beérve Szeredába, a vasúti főúljá-rón volt az autósor vége. Rendőrök jeleztek, hogy a város megtelt. Letéve az autót, gyalog, hangirányban értük el a főteret, ahol énekelt a sokaság: hol a székhely himnuszt, hol a magyart. Ilyen himnuszéneklést én még nem hallottam. Ez nem a kiskőrösi tanérvnyitók-on tapasztalható szégyellnivaló dünyögés volt, ettől a himnusztlól megremegtek a főtér pannelháza. Ezek a himnuszok egészen az égi magasságokig szálltak-szóltak. S aztán vagy ötvenezzer ember énekelte együtt Illésékkel a jól ismert dalokat – fantaszikus volt.

Késő éjjel, valahol a Hargita oldalában, zúgó patak partján álló kicsiny faházban, templomtorony mellett, fenyves szélén hajnali háromig ömlött belőlünk a szó, mert túlsorodult a szívünk az élménytől. Ott akkor nem a „mi-

ért nem kellettünk” szúrt fájón, hanem elme-riültünk a nyelv és a zene közvetítő, összetartó erejében.

A szókőár áldozatainak annak idején mi 220 930 forintot gyűjtöttünk és utaltunk át. Akkor olvastam azt a közírói vélekedést, hogy a nemzet december 5-e utáni rossz lelkiismerete szóltat meg. A sok ezer kilométernyi távolságban őket mindenütt nagy összeggel támogat-ták az emberek országszerte.

Udvarhelyszéki székhely testvéreink megsegí-tésére 377 028 forint gyűlt össze Kiskőrösön. Talán van még remény...?

■ LUPTÁK GYÖRGY

Evangelikus segítség az árvízkárosultaknak

Hat óteleki árvízkárosult család között 200 millió lejt osztott szét a közelmúltban a Romániai Evangelikus-Lutheránus Egyház. A segélyeket Adorjáni Dezső Zoltán püspök, Kovács Zsombor temesvári lelkész és Fehér Attila püspöki tanácsos személyesen adta át a rászorultaknak. A természeti csapást követően közzétett segélyfelhívás nyomán összegyűlt összegnek nagyjából a felét romániai, a másik felét pedig külföldi magánszemélyek, illetve egyházi és karitatív intézmények utalták át.

A temesvári gyülekezet 21 millió lejt gyűjtött az árvízkárosultaknak. A Temesvukovára és Temesbökényre korábban juttatott pénzadományokkal együtt összesen 350 millió lejt fordítottak eddig a bánsági károsultakra; a segélyakciót folytatják. A Romániai Evangelikus-Lutheránus Egyház a bánságiak mellett a székelyföldi és a havasalföldi árvízkárosultak megsegítésére is gyűjt.

HIRDETÉS

Megemlékezés

Túrmezei Erzsébet testvér, a Fébé újjraalakulása utáni első főnöklasznya halálának ötödik évfordulója alkalmából az Evangelikus Diakonissza Egyesület felújította a csömöri temetőben lévő sírját, amely mellé a Fébé Kht. egy díszpadot készített és helyezett el. Ebből az alkalomból november 20-án, vasárnap 14 órakor megemlékezést tartunk a sírjánál a csömöri temetőben. Mindenkit szeretettel vár a Fébé egyesület.

HIRDETÉS

A budahegyvidéki evangelikus gyülekezet szeretettel hív mindenkit a Kosztolányi Dezsőről szóló irodalmi délutánra, amely november 20-án, vasárnap 17 órakor lesz. Az est irodalmi vezetője dr. Beke Albert irodalmár, nyugalmazott egyetemi tanár. Az elhangzó versek tolmácsolói: Bencéné Szabó Márta, Bender Máté, Brebóvsky Eszter, Brebóvsky Klára, Brebóvsky Péter, Csoma Gergely, Csománé Forgács Emma, Dobó László, Halassy Adrienn, Halász Ferencné, Lakatos József, Özvegy Gergő, Szalai János, Tóta Judit, Tóta Kinga, Vermes Zsolt. Áhítatot tart Bácskai Károly lelkész. Rendező: Csománé Forgács Emma. Helyszín: budahegyvidéki evangelikus templom (Budapest XII., Kék Golyó u. 17.).

HIRDETÉS

A Budapest-Angyalföldi Református Egyházközség szociális diakónus munkatársat keres. Lakás megoldható. A jelentkezéshez csatolandó: rövid önéletrajz, szakmai elképzelések, lelkészi ajánlás. A jelentkezés határideje: november 27. Az alkalmazás kezdete: december 1. A pályázat az egyházközség lelkészi hivatalának a címére (1139 Budapest, Frangepán u. 43.) küldendő el.

HIRDETÉS

Kifulladás gyülekezet(ek) – okok és kiutak címmel csendesnapot szervez az Evangelikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) november 26-án, szombaton 10-től 15 óráig a Budapest-Józsefvárosi Evangelikus Egyházközség templomában (Budapest VI-II. ker., Üllői út 24.). „Legyen derekatok felővezve, és lámpásokat meggyújtva.” (Lk 12,35) 9.45: Éneklés. 10.00: Áhítat – Kovács László. 10.15: Előadás – Szőkéné Bakay Beatrix. 11.00: Előadás – dr. Garádi Péter. 11.45: Fórum. 13.00: Ebéd (szerény vendéglátás). 14.00: Istentisztelet úrvacsorával – Havasi Kálmán

HIRDETÉS

Evangelikus istentisztelet a Duna Televízióban. A budapest-zuglói evangelikus templomból közvetít istentiszteletet a Duna Tv felvételtől november 20-án, vasárnap 10 órai kezdettel. Igét hirdet Szabóné Mátrai Marianna lelkész, az Evangelikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Intézetének vezetője, orgonál dr. Finta Gergely, közreműködik az egyetemének énekkara Csorba István karnagy vezetésével, valamint az egyetem liturgikus kórusa.

HIRDETÉS

Pestszentlőrinci alkalmak

A Határon túli testvéreinkért címet viselő játékonysági koncertek záróalkalmát november 13-án 18 órai kezdettel tartjuk. Közreműködnek: Károlyfalvi Krisztina – ének, Pemeczky Balázs – orgona. Igét hirdet D. Szabik Imre elnök-püspök. A belépés díjtalan, a határon túli árvízkárosultak javára önkéntes adományokat gyűjtünk.

A LÉT (Lőrinci Értelmisségi Teaház) következő esti beszélgetésének a vendége Kristóf Attila, a Magyar Nemzet újságírója lesz november 16-án, szerdán 18 órakor. Az est témája: Az írástudók árulása? Újságírói hivatás és etika; miként lett a Magyar Nemzet az egyetlen országos konzervatív napilappá? Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

A programok helyszíne: Budapest XVIII. ker., Kossuth tér 3. Megközelíthető a 3-as metró Határ úti állomásától az 50-es villamossal (a 12. megállónál kell leszállni).

FARKAS ÁRPÁD

Özönvíz

Ropog a kert, a bokrokat forgatja már a sárga lé, mohón a hídlásba harap, zúdul a csűrkapun elé.

Fölkapja Illés szekerét sarjútól; s föl puffadt lovak, döglött malacok ázálék-naszádja nő az ár alatt.

Főzőtök-bálnák, paripák török a házat, rengetik, lemarják jobbágykék falát, a pince torkig megtelik!

Nézi a székhely, könny csurog bajszára, reszket, úgy kacag: – Vigyed, uram, a házat is, vigyed, ami még itt maradt!

Vigyed az asszonyt, kölyköket, a bőjtöket, az éjszakát, vigyed a gólyafészkeket, lássunk világot legalább!

Dühöng az ár, s az ég alól rongy falvak úsznak mennybe fel. A bárka késik valahol, a víz, a víz csak énekel.

FEHÉR ATTILA FELVÉTELE

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Az Evangelikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) legközelebbi alkalma az *Igazság és kiengesztelődés* című őszi sorozaton belül november 10-én 17 órai kezdettel lesz. Áhítatot id. **Pintér Károly**, előadást *Az egyházi közelmúlt feldolgozásának etikai kérdései* címmel dr. **Csepregi András** tart. Az alkalom az Országos Egyházi Iroda földszinti termében lesz. (Budapest VIII. ker., Üllői út 24. A bejárat nagykapu és a könyvesbolt közötti szakaszon található.)

A körmendi evangelikus gyülekezet misszió napot tart november 12-én, szombaton 14 órától *Te kiemelté életemet a sírból, ó, Uram, Istenem!* címmel **Jónás könyvéről**. Előadó: **Banka Gabriella**. Igé hirdet: **Szeverényi János** országos missziói lelkész. Ének és személyes bizonyágtételek is elhangzanak. Mindenkit szeretettel várunk.

Örömmel és Isten iránti hálával tudatjuk, hogy alsó- és felsődörgicsei templomunk renoválásának, valamint a dörgicsei gyülekezet parókiájának és a balatonakali gyülekezeti háznak a felújítása alkalmából a hálaadó istentisztelet november 13-án, vasárnap 10 órakor kezdődik alsődörgicsei templomunkban. Az ünnepi alkalmon **Ittész János**, a Nyugati (Dunántúli) Evangelikus Egyházkerület püspöke, **Ördög Endre**, a Veszprémi Egyházmegye esperese és **Riczinger József**, a gyülekezet lelkésze szolgál. Az ünnepre szeretettel hívjuk és várjuk családjával együtt.

A Rákosszentmihály–Sashalmi Evangelikus Egyházközségben (Budapest XVI., Hősök tere 11.) november 15-én, kedden 18.30-tól a **Lelki kibeszélőműhely** keretében előadást tart **Jónai Éva Hava**. Téma: *A szavaink ablakok lehetnek egymás szíve felé*. Előzetes bejelentkezés szükséges (telefon: 1/405-4877). Szeretettel várunk minden kedves érdeklődőt.

Püspöki portré a 20. század első feléből: **Kapi Béla** egyházkormányzói szolgálata címmel **Mirák Katalin** történész tart előadást a Deák téri Evangelikus Szabadegyetemen november 16-án 18 órai kezdettel a deák téri gyülekezet dísztermében (Budapest V., Deák tér 4.). Honlap: <http://szabadegyetem.lutheran.hu>.

CONTENT

digitális templomi orgonák

Magyarország egyházzai, orgonaférfjai, iskolai által használt, egyedi minőség

digitális templomi orgonák Hollandiából!

Magyarországon elsőként üzemeltetésű egyházi és magánzenekari orgonák, igen kedvező feltételekkel és rugalmas ügyintéssel.

Magyarországi képviselő: Tutto Hangszer Kft. 8300 Tapolca, Dódtör 1. Tel.: 87/510-566, fax: 87/510-

A Luther Kiadó könyvesboltjának közvetlen telefonszáma: 1/411-0385.

A Magyar Bach Társaság Alapítvány a 2004. évre 216 225 Ft-ot kapott az szjafelajánlásokból; ezt az összeget a 2005. júniusi Bach-hétre fordította. Az alapítvány hálásan köszöni az adományozók szeretetét, és kéri, hogy a jövőben is támogassák.

Következő számunkban:

Az V. Evangelikus Médiaműhely munkáiból

Evangelikus Élet

APRÓHIRDETÉS

1945 előtti könyveket, könyvtárat vásárolnék. Tel.: 1/340-8016.

Luther-kabát méret utáni készítését vállalom, egyházi szabómester. Tel.: 1/351-4942.

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorony legszebb díszé a toronyóra. Ön-nél működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Múvek Toronyórágyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

Zuglói, zöldővezeti, gázkonvektoros, csendes lakás kiadó, közel a metróhoz. Tel.: 70/248-4328.

Harminchat éves, 182 cm magas, nőtlen, hívó férfi csinos, érzelmekben gazdag nő személyében feleséget keres. Fényképes válaszokat „Boldog karácsony” jel-igére a szerkesztőségbe.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból november 13-tól november 20-ig

VASÁRNAS	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
5.45 / tv2 A Reggeli gondolatok mai adásában Orosz Gábor Viktor evangelikus lelkészt hallhatjuk. (30') 9.05 / m2 Örömhír. A református egyház műsora (ism.) (26') 10.25 / m2 Evangelikus ifjúsági műsor a Deák téri gyülekezet fiataljainak a közreműködésével (10') 12.05 / Duna Tv Élő egyház (30') 15.04 / Kossuth rádió Kard és kereszt (31') 19.25 / mtv Házasságból elégséges (magyar film, 1960) (88') 20.35 / Duna Tv Ibsen: Nóra. A Vígsház előadása felvételről (144')	11.25 / PAX János-passió (106') 11.45 / mtv A sokszínű vallás, 15. rész (15') 13.09 / Bartók rádió A koppenhágai királyi kápolna kórusa énekel (51') 13.30 / Kossuth rádió Krisztus közöttünk! A görög katolikus egyház felőrája (30') 18.00 / PAX Alpha-kurzus, 1. rész: Kereszténység – unalmas, hazug és elavult? (36') 19.58 / Bartók rádió Budapesti Tavaszi Fesztivál, 2005 A Szent István Király Szimfonikus Zenekar és Oratórium-kórus hangversenye (62') 20.35 / Kossuth rádió Isten óhajtása (25')	 11.15 / Hallmark Karácsonyi ének (amerikai családi film, 1999) (89') 18.00 / PAX Alpha-kurzus 2. rész: Ki ez a Jézus? (46') 19.40 / PAX Mit ér az ember...? Hamar Dániel, a Muzsikás együttes vezetője 20.00 / Duna Tv Holt vidék (magyar játékfilm, 1972) (87')	12.25 / Duna Tv Magyarország kincsei – Templomok. Evangelikus templom – Aszód (5') 12.30 / Duna Tv Isten kezében (ism.) (26') 12.50 / Bartók rádió Prágai nemzetközi orgonafesztivál, 2004 (70') 16.30 / mtv Útmutató. Katasztrófa és gondviselés (30') 18.00 / PAX Alpha-kurzus, 3. rész: Miért halt meg Jézus? (49') 18.01 / Petőfi rádió Jónás könyve. Bemutatjuk Huszti Zoltán rockoperáját (29') 20.00 / PAX Mit ér az ember...? Bánki György pszichiáter

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAS
 9.30 / PAX Papok reverenda nélkül. A magyar lelkészválogatott mérkőzése a horvátországi „kollégákkal” (16') 8.30 / Bartók rádió Pódium A kölni Musica Antiqua (50') 18.00 / PAX Alpha-kurzus, 4. rész: Hogyan lehetek biztos a hitemben? (47') 21.04 / Petőfi rádió Mindentudás Egyeteme. Schaff Zsuzsa: A vírusok és a rák	12.30 / PAX Azok a finom szellemi dolgok (58') (portréfilm) 13.30 / Kossuth rádió Az Úr közel! A baptista egyház felőrája (30') 18.00 / PAX Alpha-kurzus 5. rész: Miért és hogyan olvas-sam a Bibliát? (42') 20.00 / PAX Mit ér az ember...? Dolák-Saly Róbert író, zene-szerző, színész 21.09 / Bartók rádió „Mennyeknek ajtaját nyitva látám” Archaikus népi imádságok, szentes énekek (14') 22.00 / Petőfi rádió Rádiós maraton a hajléktalanokért	5.35 / mtv és m2 A Hajnali gondolatok mai adásában Orosz Gábor Viktor evangelikus lelkészt hallhatjuk. 12.05 / Duna Tv Isten kezében. A Szent Erzsébet-ről Nevezett Betegápoló Nővérek bemutatása (26') 13.00 / Hallmark Mária, Jézus anyja (amerikai film, 1999) (87') 16.40 / PAX Kezdj újat! (58') (dokumentumfilm) 19.00 / National Geographic Channel Rejtélyes DNS – Ádám nyomában A génkutatás egy „tudományosan is igazolható” Ádám létének bizonyítására törek-szik. (60')	5.30 / Duna Tv Szerzetesek a modern korban (30') 8.25 / Kossuth rádió Édes anyanyelvünk 10.00 / Duna Tv Evangelikus istentisztelet a zuglói gyülekezet és az Evangelikus Hittudományi Egyetem templomából, felvételről. (60') 11.15 / Hallmark Öten a mennyországból (amerikai film, 2004) (131') 12.05 / Duna Tv Élő egyház (30') 15.00 / Bartók rádió Musica Sacra (60') 19.25 / mtv Körhinta (magyar film, 1955) (90') 20.00 / Duna Tv Hamlet (brit–amerikai–spanyol–olasz–francia játékfilm, 1990) (129')

Új nap – új kegyelem

Vasárnap
Jézus Krisztus mondja: Aki az Isten akaratát cselekszi, az az én fivérem, nővérem és az én anyám. Mk 3,35 (2Móz 24,7b; Mt 25,31–46; Róm 8,18–23/24–25/; Zsolt 6) Jézust tizenkét évesen még vissza lehetett vezetni a jeruzsálemi templomból a családi otthonba, de húsz év múlva már nem. Elkezdte hirdetni és megvalósítani Isten országát az emberek között. Ebben a küldetésben mozgott otthonosan, s nem otthon, Názáretben, anyja „szoknyája mellett”. Az emberiség eredeti otthona: Isten közelsége, szeretete. Minden más viszony, kapcsolat, otthon, rokonság csak e meghatározottság mögé és ennek megvilágításába kerül ott, ahol felismerik az eredeti otthon létfontosságát.

Hétfő
Ne nézd, hogy valaki nincstelen; és ne kedvezz a hatalmasnak! 3Móz 19,15b (Jak 2,1; Mt 7,21–27/28–29/; 1Thessz 1,1–10) Ne legyél személyválogató! Igazságosan nyilvánulj meg! – int az ige. Annyi kísértést szenvedünk ezen a területen: más-más mérlegre helyezni embertársainkat, aszerint hogy hozzánk miként viszonyulnak. A személyes elfogultságot szóhoz juttatni igazságot nélkülöző, hamis dolog. Szándékosan meggyengíteni egy Istentől ajándékba kapott mandátumot, amely arra hivatott, hogy jót tegyünk az igazság érvényesítése révén, szentségtelen dolog.

Kedd
Nem vétkeink szerint bánik velünk az Úr, nem bűneink szerint fizet nekünk. Zsolt 103,10 (Lk 15,20; Zsid 10,26–31; 1Thessz 2,1–12) Isten nem korlátozni akar minket, hanem szabadságot kínál számunkra. Nem büntetési tételekbe kényszerít, hanem felszabadít a bűn terhe és a büntetés alól. Nála mindenki ugyanazzal az eséllyel indul. Nem vétkeink szerint bánik velünk, mint mi egymással. Ember ezért mondhat le magáról vagy embertársáról. Isten azonban nem mond le a bűnösről! Kegyelemből, szeretetéből következik, hogy nem bűneink szerint bánik velünk, de megtanít küzdeni a bűnökkel szemben.

Szerda
Pál írja: Szeretném, ha tudnátok, mennyit küzdök értetek, hogy szívetek felbátorodjék, összeforvna szeretetben, és eljussatok a teljes bizonyossághoz vezető ismeret egész gazdagságára: az Isten titká-nak, Krisztusnak ismeretére. Kol 2,1–2 (Zsolt 92,6; Lk 13,1–5/6–9; 1Thessz 2,13–16) Akinak az életéért küzdöttek már, az igazán tudja értékelni a küzdők elszántságát, szeretetét, meggyőződését. Egy férfi rossz szíve helyett egy balesetben elhunyt embertársának szívét kapta. Életéért valakinek meg kellett halnia. Bizonyos, hogy vigyázn fog a saját életére, és szerettei életét is ekképp óvja majd. Felértékelődött számára az élet. Pál apostol is új szívét, új életet kapott – lelki értelemben. Tiszta lappal indulhatott Isten előtt; örök dimenziót nyert Jézus Krisztus által. Ezt az örömet tudja ajánlani teljes szívvel másoknak – nekünk is.

Csütörtök
Vessétek el magatoktól mindezt: a haragot, az indulatot, a gonoszságot, az istenkáromlást és szá-tokból a gyalázatos beszédet. Ne hazudjatok egymásnak, mert levették tőletek a régi embert cseleke-deteivel együtt. Kol 3,8–9 (Jer 14,21a; 2Thessz 1,3–12; 1Thessz 2,17–20) A „ruhaváltásban”, az életünk új alapokra való helyezésében legyünk következetesek és kitartóak. Isten „lemeztelenít” bennünket: szavával rámutat bűneinkre. Hazugságok, önáltatás, gya-lázatos beszéd, istenkáromlás, gonosz indulatok. Lemeztelenít, de vállalja felöltöztet-ésünket is! Életünk megújításában kövessük Isten utasításait! Vagy az történik, hogy újra magunkra aggatjuk régi rongyainkat, vagy engedjük, hogy ezentúl Isten öltöz-tesse és csinosítson bennünket lelkiképpen.

Péntek
Én, az Úr, elhívtalak az igazságért, és fogom a kezdet, megőrizlek téged. Ézs 42,6 (Róm 3,28, Mt 26,59–66; 1Thessz 3,1–13) Fogadjuk hittel, személyre szóló buzdításként e monda-to! Az Úr elhívott az igazság megismerésére. Ehhez még az életünk is kevés és töré-keny. Bizony, testben és lélekben is gyengék, sebezhető, támadhatók vagyunk. Isten jól tudja ezt, ezért az ígéret a folytatásban: ...fogom a kezdet, megőrizlek téged. Mennyei Atyánk elsősorban nem valamitől, hanem valamire szeretne minket megőrizni: a ve-le való kapcsolat kiteljesedésére. Már itt és most „fogja a kezünket”, hogy mindvégig megőrizhessen bennünket magánál.

Szombat
Amint könyörögtek, megrendült az a hely, ahol együtt voltak, megteltek mindnyáján Szentlélekkel, és bátran hirdették az Isten ígét. ApCsel 4,31 (Ézs 66,19; Jel 20,11–15; 1Thessz 4,1–12) A pün-kösti Lélek-ajándékozás csodáját követően az első keresztény gyülekezet tagjai azon-nal használni kezdik a közös imádság ajándékát. Első kérések közé tartozik, hogy tel-jes bátorsággal hirdethessék az evangéliumot. Hittel könyörögtek az Atyához, és meg-kapták a Szentlélek ajándékát. Mi is kérjük a Szentháromság egy igaz Istent, hogy Jé-zus Krisztus életéről, haláláról és feltámadásáról félelem nélkül tanúskodjunk!

■ PÉTER ZOLTÁN

Szerkesztőségünk a hirdetéseket és a rövid közleményeket ezentúl hirdetes@evelet.hu e-mail címen fogadja.

Evangelikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésefelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. **Szerkesztő-ségi titkár:** Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztők:** Győri Virág vez.szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrekktor:** Huszár Mariann (marian.huszar@lutheran.hu). **Tervező-szerkesztő:** Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). **Főmunkatárs:** Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu)

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvÉlet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenscher Károly ifj. – Liturgikus sarok (haf@lutheran.hu), Kendek K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kendek@lutheran.hu), Köhát Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Vég helyi Antal – A va-sárnap igéje (antal.veg helyi@lutheran.hu)

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK)
INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1288; 20/824-5518, fax: 486-1229. **Felelős kiadó:** Kendek K. Péter (peter.kendek@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató
E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautal-ványon. Az előfizetési díj belföldön negyed évre 2132 Ft, fél évre 4264 Ft, egy évre 8528 Ft, szomszé-d országba egy évre 29 000 Ft (108 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, el-lenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem kül-dünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő dél-utáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztet-t) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.